REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și invoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Dumineca 28.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 151.—Anul LXXI. Brașov, Vineri 11 (24) Iulie 1908.

Despre popoarele ardelene.*)

Intre scrierile geografice asupra Ardealului, ce au eșit la lumină în ultimele trei decenii ale secolului XVIII și prin cari știința noastră geografică a luat un avânt însemnat, este și următoarea cărticică:

Über den National-Charakter der in Siebenbürgen befindlichen Nationen, Viena, 1792.

Autorul ei este Michael Lebrecht, scriitor sas din Ardeal. In capitole separate el tratează 12 popoare, aflătoare pe atunci în Ardeal, anume: Ungurii, Săcuii, Sașii, Bulgarii și Valachii, Landlerii, Armenii, Grecii, Ovreii, Frații-moravi, Polonii, Rușii și Țiganii.

Din acest șir lung mai multe sunt numai frânturi de popoare și aveau puțină însemnătate chiar și pe vremea autorului. De aceea le dedică numai câteva șire. Unele s'au amalgamizat cu popoarele mai număroase, băștinașe. Bulgarii și Rușii s'au perdut în marea românească, Landlerii au trecut la Sași, Moravii (Die mährischen Brüder), anabaptiștii de credință, așezați de principele G. Bethlen în Vințul inferior, s'au făcut catolici și cei mai mulți din ei au sporit numărul Ungurilor. Asemenea s'au perdut și Polonii. Persecutați în patria lor pentru legea sociniană (unitară), la care se dedase, ei au venit în Ardeal pe timpul principelui Ioan Sigismund. S'au așezat prin câteva orașe, dar în cursul vremii s'au maghiarizat. Mai mult și-au susținut naționalitatea în Cluj, unde pe vremea lui Lebrecht aveau încă o casă de rugăciune, în care se făcea serviciul divin în limba polonă, dar — zice Lebrecht — portul si-l'au părăsit și au adoptat pe cel unguresc.

Mai amintesc dintre popoarele mic pe Greci, din cari pe vremea lui Lebrecht și mai nainte, se aflau unele familii prin mai multe orașe și orășele. Dar aceștia, cum știm, erau cei mai mulți Macedo-Români, cari s'au perdut și ei în sânul altor neamuri.

Partea cea mai mare a cărții o cuprind zugrăvirile popoarelor mari, anume a celor trei națiuni stăpânitoare, apoi descrierea Românilor, Armenilor și Țiganilor. Dar icoanele, ce ni-le face autorul despre aceste neamuri, sunt de puțină valoare.

Espunerile sunt tendențioase; Lebrecht e preocupat și pătimaș. E darnic peste măsură cu laudele la adresa popoarelor politice și stăpânit de ură față de noi. In ochii lui Românii sunt cel mai ticălos soiu de oameni. Intre Români — zice el — se află mulți, cari afară de făptura de om, abia au ceva omenesc. Apoi Românul e tăciunar, sălbatic, bețiv, viclean, lipsit de curagiu, e leneș, așa că »partea cea mamare a Românilor leneveşte, păzind turmele de oi«. Portul românesc e urât, jocul e lărmuitor și sălbatic. Asemenea falzități potențate reduc, cum am zis, valoarea cărții, dar ea își are însemnătatea din alte motive.

Cartea lui Lebrecht este cea dintâiu în literatura geografică ardeleană care tratează în special numai etnografia. Apoi în deosebire de scrierile anterioare, în zugrăvirea vieții popoarelor pune pond pe însușirile spirituale și prezintă manifestațiile esterne (datine, jocul, portul etc.) ca un eflucs al acestora.

Momentul cel mai de căpetenie și de valoare însă este faptul, că Lebrecht ficsează în capitolul întroductiv, el cel dintâiu, *însușirea comună a Ardelenilor*. Din vremi bătrâne de secoli depărtați își au traiul pe pământul Ardealului 5—6 popoare deosebite.

In cele mai multe părți ale țării ele locuiesc amestecate, adeseori câte trei și patru în acelaș sat, și cu toate aceste și-au conservat fiecare intact eul lor etnic. Nu s'au legat și nu se leagă nici azi prin înrudire unele cu altele. La clasa inteligentă, dar în special la popor, o căsătorie de indivizi din diferite popoare e privită chiordiș, e dispreţuită și cum zice Lebrecht, e conziderată ca un fel de mesalianță. Vieţuieşte de veacuri fiecare popor cu propriele sale însușiri etnice, cu propriile sale credințe și aspirații.

Apariții de felul acesta există și în alte țări poli-etnice, dar mai rar cu un astfel de amestec, iar așa de pronunțată, cum este aceasta însușire de conservare proprie, nu se află doar nicăiri ca la noi.

Lebrecht a observat acest fenomen etnografic și a formulat următoarea regulă:

Tăria și predilecțiunea întru a conserva și transplanta la urmași propriile datine și obiceiuri naționale, portul, religiunea, modul de cugetare, pe lângă un așa amestec de însușiri divergente, sub aceeaș zonă cerească, pe acelaș petec de pământ, în unul și acelaș sat: iată caracteristica principală a Ardeleanului.

Aceasta regulă privește natural pe popoarele băștinașe, patru la număr, la cari mai putem adauge și pe al cincilea popor, pe Țigani, cari sunt răspândiți pretutindinea și sunt de vre-o cinci veacuri locuitori ai Ardealului.

Și regula se aplică chiar și la Unguri și Săcui, cari, deși popoare din acelaș trunchiu, își păstrează de secoli individualitatea lor etnică distinctă.

Sunt și abateri dela aceasta normă. Au fost cazuri, când o grupă, sau să zicem mai precis, câte un sat și-a perdut naționalitatea, a trecut cu totul la alt popor. Excepția însă își are și ea regula sa, pe care eu o fixez astfel:

Și-au perdut naționalitatea acele grupuri, cari fiind împrejmuite de un popor străin, li s'a tăiat contactul direct cu ai lor și astfel în cursul timpului au sucombat presiunii streine.

Un exemplu eclatant: Feleacul a fost în strânsă legătură cu orașul Cluj și Mănăşturul-Clujului a fost împreunat cu acest oraș și totuș Românii de aici și-au păstrat naționalitatea, fiind în contact cu conaționalii, lor pe când Românii din cele două sate Olahfalu, din codrii Harghitei, încunjurați de toate părțile cu poporațiunea săcuiască, au trecut de mult la catolicism și au uitat total dulcea limbă românească.

Dacă facem o mică socoteală, ajungem la rezultatul, că mai mari pierderi au suferit Sașii, și în general elementul german. Amintesc aci Clujul, care a avut o puternică poporațiune săsească, iar azi e oraș unguresc. Asemenea este Aiudul, iarăși oraș german, apoi Turda, odinioară cu mulți locuitori sași, cari s'au perdut.

Coloniil germane au fost și pe la Ighiu (cu numele german de odinioară Chrapundorf), și pe la așezările miniere. Dintre acestea este de amintit cu deosebire Trăscăul. Strămoșii Trăscăienilor au fost germani, veniți în Ardeal din Austria de jos, din localitatea băieșească Eisen-Wurzel, înainte de marea năvălire a Tătarilor. Se știe aceasta din diploma ce le-a dat-o regele Andreiu III. la 1291.*) Azi Trăscăienii sunt unguri neaoși și numai statura lor înaltă, frumosul lor port și unele particularități ne mai reamintesc obârșia germană.

Ungurii se vaieră, că au perdut sate întregi prin comitatul Hunedoarei, pe la Bârcia, Peștiș etc. Ei altcum în toate părțile descoper unguri romanizați. Este o manie a istoriografilor unguri a căuta și găsi de aceștia, ca să-și câștige un titlu de drept pentru »remaghiarizarea Ungurilor valachizați«.

Vor fi ici-colo și insule unguresti romanizate, dar de fapt noi am perdut mai mult ca ei. N'avem decât să amintim Săcuimea, unde maghiarizmul a făcut mari ravagii în elementul nostru. Zeci de mii de Români, sate întregi și-au perdut limba, portul și datinile străbune. Mulți și-au părăsit legea românească și azi sunt total săcuizați Și acest proces de desnaționalizare lentă decurge și în zilele noastre.

Dovezi din trecut avem suficiente. Amintesc aci numai satele Olăhfalu, pomenite mai 'nainte. Numele arată, că locuitorii lor au fost Români. Timon, la 1754 le însemnă în cartea sa »Imago novae Hungariae« ca sate românești: *geminas villas Vallachicas*. Asemenea și Ios. Benkő în »Transilvania specialis« recunoaște românitatea veche a acestor sate.

Azi nu mai găsești nici picior de Român pe aici.

In fine mai relevez faptul, că Ungurii au câștigat pentru elementul lor pe ultimul popor, ce a emigrat în Ardeal. Sunt Armenii. Aceștia au venit din Moldova, la 1671 sub principele Apafi. S'au așezat în două orășele, în Gherla și Ibașfalău, dar s'au răspândit ca comercianți și prin alte locuri. După venirea lor au trecut în curând la catolicism, reservându-și ritul armean. Apoi și-au pierdut limba, adoptând pe cea ungurească și zi de zi își pierd particularitățile naționale. E chestie numai de timp și încă de timp scurt, ca să se asimileze Ungurilor.

La ei se potrivesc următoarele cuvinte ale lui Kőváry, din prefața la »Tört. regék«:

»Poporul, care nu știe prețui limba strămoșilor, portul lor, jocul, datinele, cântecele, legendele și tradițiile străbune, — care nu le simte, nu le pricepe, — acela nu mai este popor, ci o massă bastardă, căreia natura îi deneagă dreptul de existență. Acel popor se aseamănă cu un pom, ce are rădăcinile în discompunere, și care înflorește încă, poate să producă roadă, dar nu știm momentul, în care se va prăbuși«.

Silvestru Moldovan.

*) Articolul acesta fusese destinat pentru „Numărul jubilar", dar din causa lipsei de spațiu n'a putut să apară în acel număr.
— Red.

*) Diploma e publicată în Fejér, Codex diplomaticus. Andreiu III le confirmă drepturile vechi din diploma lor originală, care fusese nimicită de Tătari.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Din viața țărănească.

(De *Gr. N. Coatu*).

Bunul și răul gospodar.

(Fine.)

Am intrat în casă, oprindu-mă în odaea sau camera cea mai curată, pe care am văzut că o numesc »Casa cea mare«. Curat și bine grijit era în toate părțile; toate lucrurile așezate bine și în regulă. Un miros foarte plăcut în toată casa; mai ales de ceară de albine, din cauză că pe sobă sta un sloiu de ceară mare cât toate zilele. Pe brâul ferestrelor stau puse la rând în bătaia soarelui gutui și mere luate din fruntea pomului, iar pe corzi atârnau struguri de vie, albi și negri, de cei cu boabele beșicate și coarnă zisă țita vacei, de par'că-ți făceau cu ochiul și fără să vrei iți lăsa gura apă, privindu-le.

— Ia șezi d-le învățător?...

— Da!.. am să șed!... bine că m'am văzut într'atâtea bunătăți!...

— Avem slavă Domnului; răspunse dânsul.

Mă așezaiu lângă masa dela fereastră. Mărioara, hrănindu-și păsările, veni și ea în casă și așternând un prosop mare și frumos, cusut cu arniciu roș, negru și albastru, de pe când era fată mare, pe masă aduse o farfurie înflorită cu câte-va pahare de vin.

Constantin luând cana cea mare și smălțuită de pe sobă, dădu fuga la pivniță s'o umple cu vin, iar Mărioara, cât ai zice să sui în podul casei cu o altă farfurie mare și cu un castron după nuci, după struguri și după alte fructe, că gemea podul. Mi-se puse de toate pe masă cu îndestulare; nu știam din care să gust mai întâi. După miez de nucă mai ales, straşnic mai merge vinul; să fie cât de acru și tot îți pare dulce și gustos și apoi a lui Constantin era chiar dulce, căci via lui, pe lângă că venea în bătaea soarelui, mai culesese strugurii și pe urma tuturor oamenilor din sat; știea dânsul și auzise din carte de pe când era la școală că, cu cât un vin e mai bun și mai gustos, cu atâta e mai căutat și mai cu preț la târg.

— Hai noroc d-le Constantine! Să trăiești mulți ani și fericiți cu nevasta și copiii!... Noroc să dea Dumnezeu și bucurie.

— Să dea Dumnezeu și Maica Domnului, răspunseră amândoi. Sfârâia, nu altă ceva, bată-l să-l bată de vin, să ducea pe gât, de par'că era uns. Vinul înveselește inima omului; ba încă îi face gust de vorbă și dacă nu-i fi stăpân și te-i lăsa pe voia lui, ajunge o vreme când începi să vorbești mai multe de cât trebuesc.

— Ia mai ia un păhăruț, domnule învățător!

— Prea mult d-le Constantine! Ce vrei să râzi pe urmă de mine? am luat de ajuns; mulțumesc.

— He hei!... da ai să mai iai d-le, zise dânsa, părăsind odaia și făcându-se nevăzută. Nu trecu mult și o și văd venind iarăși însă nu cu mâna goală cum plecase, ci cu o strachină înflorată, plină de cartofi prăjiți și deasupra lor, o rață întreagă friptă și rumenită la cuptor, de-ți era mai mare dragul să o privești.

— Să vedem, nici acuma nu o să iai? la poftim!

— Ba din friptură și din cartofi chiar am să iau; mi s'a făcut poftă, când le-am văzut.

Gustând de vr'o două trei ori, singur luai paharul în mână și începui:

— Hai noroc!...

— Hă! hă! hă! începură să râză dânșii. După mâncare bună, vinul merge chiar bine, zise Constantin.

Privind cu drag și cu mulțumire la ei, îmi ziceam în minte:

— Muncesc din greu, nu zic, aceşti oameni, dar să hrănesc bine, căci mâncarea care o adusese pentru mine, era pregătită pentru dânșii.

Îmbucând, când din friptură, când din cartofi și mai gustând ba din mere, ba din gutui, deodată m'am trezit sătul bute, cum s'ar zice; nici n'am prins de veste când mi-am făcut pântecele cobză. Impăcându-ne cu adusul lemnelor, mi-am luat rămas bun dela ei, ș'am plecat acasă foarte mulțumit în sufletul meu, văzând că printre sătenii noștri sunt unii harnici și gospodari cari trăiesc în flori de măr cum s'ar mai zice, sau ca în sînul lui Avram.

M'am împăcat să-mi aducă zece cară de lemne a câte trei lei carul. Iată acuma câte parale a câștigat Constantin în cinci zile, fără să-și stinghirească câtuși de puțin treburile lui. A tocmit un om în locul său plătindu-l c'un leu pe zi și l-a trimis împreună cu nevasta și copiii la cules păpușoiu și la tăiat hlojani sau coceni. Dânsul, sculându-se des dedimineață până la oarele două de după douăsprezece, a adus două care de lemne. Dela două și până înseră a adus și păpușoiul cules de nevastă și de omul tocmit.

In cinci zile mi-a adus lemnele toate, a luat treizeci de lei și treaba lui, a mers

Revista politică.

Foile maghiare se ocupă din nou cu *proiectul reformei electorale*, pe care are de gând ministrul Andrassy să-l prezinte la toamnă dietei. E vorba adecă, că Andrassy, care a petrecut câteva zile în Londra, s'a întors alaltăeri la Budapesta aducând cu sine un car de „studii“, pe care le-a făcut acolo asupra legei electorale engleze. Foile mai spun, că „studiile“ făcute Andrassy le va folosi şi pentru proiectul său şi că în ministeriul de interne se lucră din nou la pregătirea acestui proiect. In faţa acestei ştiri nu mai ştii ce să crezi despre viitorul proiect electoral. Mai deunăzile aceleaşi foi spuneau, că proiectul e gata şi acum spun iarăşi că nu e gata şi că se lucră la el. Tare ne e teamă, că cu atâtea moaşe se va naşte o bazaconie de „vot universal maghiar“, de-i va merge vestea peste ţări şi mări.

*

Iarăşi s'a întâmplat un bucluc cu *imnul împărătesc „Doamne ţine şi protege“*, care, precum se ştie, e un spin în ochii şoviniştilor maghiari. Zilele trecute a petrecut archiducele Leopold Salvator în Biserica-Albă. La un concert dat în onoarea lui musica militară a cântat imnul „Gott erhalte“. Toţi s'au sculat în picioare la auzul cântecului împărătesc, numai primarul Dzsida a rămas pe scaun, ca în modul acesta să „demonstreze“ în contra casei Domnitoare. Purtarea mojicească a primarului a produs, de sine înţeles, mare indignare între cei prezenţi şi la cererea mai multor membrii ai comunei s'a convocat o adunare extraordinară a reprezentanţei oraşului pe ziua de 19 Iulie n. în care s'a primit cu majoritate de voturi o moţiune, prin care se condamnă cu asprime purtarea primarului şi ii se votează neîncredere. S'a mai decis ca hotărîrea reprezentanţei să se aducă şi la cunoştinţa Arhiducelui. Pentru moţiunea de blam au votat Românii, Sârbii şi Nemţii, cari merită toată lauda pentru lecţia zdravănă dată primarului şovinist.

*

Sâmbăta trecută ministru preşedinte al României dl *D. Sturdza* s'a întâlnit la Semmering (Austria) cu ministrul de externe austro-ungar bar. *Aehrenthal.* In convorbirea, ce-au avut-o ambii bărbaţi de stat, s'a discutat, precum se spune, asupra *încheierei tratatului comercial între Austria şi România* şi despre *afacerea macedoneană*, care face atât de multă bătaie de cap puterilor mari.

Cu prilejul şederei sale la Viena *ministrul Sturdza a fost şi oaspele ambasadorului Spaniei*, cu care a avut o lungă conferinţă. In această conferinţă s'a discutat asupra raporturilor comerciale dintre Spania şi România. Până acum între cele două ţări nu există nici un tratat pe baza puterei celei mai favorizate. Şi cum în timpul din urmă relaţiile comerciale între România şi Spania au devenit foarte active, Spania a luat iniţiativa pentru încheerea unui tratat pe baza puterei celei mai favorizate. Ambasadorul Spaniei a comunicat de asemenea d-lui Sturdza, că guvernul spaniol, care până acum nu e reprezentat în România, are intenţiunea de a numi un *ministru plenipotenţiar la Bucureşti*, fixând chiar în budgetul viitor mijloacele pentru crearea acestui post.

*

După lungi frământări şi tratări între diferitele partide politice din Sârbia s'a rezolvat în fine criza ministerială, constituindu-se *noul minister sârbesc* sub preşidenţia lui Velimirovici. Sub noul minister se va vota înainte de toate budgetul pentru anul curent şi tratatul de comerciu cu Austro-Ungaria.

Adunarea »Asociaţiunei« la Şimleu.

Convocare.

In senzul §§-lor 23 şi 25 din statute membrii *»Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român«*, se convoacă la

Adunarea generală ordinară

în *Simleu*, în zilele de 7 şi 8 August st. n. 1908.

Programul adunării este:

Şedinţa I.

Vineri, la 7 Aug. st. n. la oarele 10½ a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaţilor prezenţi.
3. Raportul general al Comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru: a) examinarea raportului general; b) cenzurarea socotelilor anului 1907 şi a proiectului de budget pentru anul 1909; c) înscrierea membrilor.
5. Prezintarea eventualelor propuneri.*)
6. Conferenţă literară de Oct. C. Tăslăuanu.

Şedinţa II.

Sâmbătă, la 8 Aug. st. n. oarele 10 a. m.

1. Conferenţă economică de Romul Simu.
2. Rapoartele comisiunilor.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1909.
4. Dispoziţiuni pentru verificarea procesului verbal.
5. Inchiderea adunării generale.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al »Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român«, ţinută la 25 Iunie 1908.

Iosif Sterca Şuluţu m. p., prezident.

O. C. Tăslăuanu, m. p., secretar.

*) Eventualele propuneri au să fie prezintate în scris prezidiului „Asociaţiunii“ (în Sibiiu, Strada Morii Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

*

Cu privire la Serbările dela Şimleu ni se mai comunică următoarele:

S'a avut în vedere, ca aceste serbări să aibă un caracter cultural local. In tot cazul celorce vin la Şimleu, precum şi Asociaţiunei peste tot trebue să i se dea ocaziunea a se informa de situaţia entnografică a Sălajului. Spre scopul acesta se va aranja o *esposiţiune entnografică.*

Vor fi espuse icoanele tuturor bărbaţilor binemeritaţi în trecut ai Sălajului, anticităţi româneşti locale şi grupuri de ţărani după ţinuturi.

In acelaş local va espune şi Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei — în fruntea căreia stă d-na *Elena* dr. *Hossu* — *haine preoţeşti*, ţesături şi cusături de-ale atelierului său din Orăştie, unde lucrează opt fete, sub conducerea d-şoarei *Tiberia Barcian.* Directoară a atelierului e d-na *Victoria Erdeli.* Obiectele espuse de această reuniune se vând, aşa că fiecare vizitator va putea duce un obiect de o plăcută aducere aminte.

Teatru de vară, o construcţie impunătoare (60 m. lungime şi 13 lăţime) va avea 10 loji, cari vor fi decorate cu ţesături şi cusături de-ale doamnelor şi d-şoarelor din Sălaj. Spre scopul acesta s'au insinuat, că vor timite lucrări de mână d-nele: *Cocian* din Dominiu, *Mica* din Odorheiu, *Pap*, din Babţa, *Budişan* din Pria, dr. *Gyurko* şi dr. *Pap* din Jibou, etc. precum şi d-şoarele: *Terica Pap* din Oarţa *Marioara Orian* din Pria, *Elenuţa Stanciu* din Botiz, etc.

Scrierea *monografiei ţinutului nostru* din prilejul adunărei generale a Astrei e o idee nouă, cât se poate de salutară şi de imperioasă pentru promovarea culturei noastre o idee, care dacă ar fi urmată, în câţiva ani am avea datele necesare pentru monografia întregului popor românesc din Ungaria. Schiţa monografică a Sălajului va cuprinde vr'o 20 coale de tipar şi va avea vr'o sută cincizeci fotografii originale. E o muncă uriaşe aceasta pentru timpul de 2—3 luni, în care s'a terminat.

O inovaşie este în tot cazul şi pieasa teatrală, care se joacă: *Moise Păcuraru*, dramă ţărănească în 4 acte şi 1 tablou, cu muzică şi cântări — în care e pus pe scenă poporul nostru, pe care trebue să-l cunoaştem şi să-l îndrăgim tot mai mult. Rolele principale bărbăteşti le crează dnii *Aurel Bănuţiu*, artist dramatic, bine cunoscut din câteva reprezentaţii la Braşov. etc. şi Şt. *Marcuş*, student la conservatorul de muzică din Budapesta. Rolele de femei le fac d-şoarele *Marioara Orian*, *Elenuţa Stanciu* şi *Terica Pop.* Partea muzicală e aranjată pe motive poporale de *dr. Iustin Cl. Iuga.*

Locul serbărilor. Cetatea lui Sigismund Bathori e cel mai potrivit loc pentru aranjarea serbărilor noastre. In partea dinspre nord pe un mic platou e construit teatrul nostru de vară, iar restul e plantat cu arbori. Cetatea e înconjurată de toate părţile cu zid. Cele două întrări vor fi închise publicului mare pe durata serbărilor, iar sub arbori vor sta la dispoziţia oaspeţilor noştri mese, având în permanenţă bucătărie şi cafenea. In nemijlocită apropiere va fi sala cu expoziţia, astfel, că în zilele serbărilor toţi oaspeţii vor fi grupaţi într'un singur local.

Toţi ceice doresc a participa sunt rugaţi pe calea aceasta să se însinue cât mai ingrabă, *cel târziu până la 1 August (19 Iulie) a. c.* căci altcum nu putem garanta de cvartir. Cvartire avem de trei feluri: *gratuite, la particulari cu 2 cor. pe 24 ceasuri şi la hotele.* Ceice se însinuă sunt rugaţi a arăta ce fel de cvartir doresc. De asemenea şi *ceice doresc a participa la banchet* sunt rugaţi a se însinua deodată cu însinuarea participărei, cel târziu până în 1 August st. n. căci altcum comitetul aranjator nu garantează. Tacâmul costă 5 cor. de persoană, Pentru ţărani 1 coroană 60 bani.

Invitări nu se trimit, prin urmare să se privească invitaţi toţi Românii, cari se interesează de propăşirea culturală a noastră.

*

Comitetul local aranjator a lansat următorul program al festivităţilor.

Joi, 6 August n. 1. Primirea comitetului central în Cizer, la 11 oare a. m. 2. Intrunirea de cunoştinţă, seara la 8 oare în cetatea lui Bathory.

Vineri, 7 August n. 1. Serviciul divin, 8 oare a. m. 2. Şedinţa întâia, după serviciul divin, în biserica din loc. 3. Banchet, la oara 1 p. m. 4 Inaugurarea expoziţiei etnografice în sala de gimnastică a gimnaziului local, imediat după banchet. 5. Petrecere poporală, după inaugurarea expoziţiei, în cetatea lui Bathori. 6 Seara la 8 oare: *Moise Păcurariu*, piesă ţărănească cu muzică şi cântări în 4 acte şi 1 tablou, de Dr. *Dionisie Stoica.* 7. După teatru cină comună à la carte.

Sâmbătă, 8 August n. 1. Şedinţa a II a, la 9 oare a. m. 2. După prânz eventuale escursii în raionul oraşului. 3. Seara la 8 oare *concert* şi *bal.*

Duminecă, 9 August n. Afară de cadrele Asociaţiunii: peregrinaj la Bocşa-română, la mormântul lui Simion Bărnuţiu şi excurziune ştientifică la Moigrad. Pentru serbări e angajat taraful lui *Braşoveanu din Sibiiu.*

Numărul nostru jubilar.

Apariţia numărului jubilar al „Gazetei“ e salutată în termini foarte călduroşi de foile româneşti din patrie şi din România. Reproducem pentru astăzi următoarele voci de pressă:

Ziarul *„Drapelul“* scrie în nrul său de eri următoarele:

»Numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei« ne-a sosit cu poşta de eri. Un op voluminos, cu conţinut bogat şi frumos ilustrat. *Un adevărat giuvaer al publicisticei noastre.* Cuprinde 132 pagini 4⁰ într'o învelitoare artistic lucrată, care ne înfăţişează în miniatură faţa primului nr. dela 12 Martie 1838 şi a nrului dela 12 Martie v. 1908, când a împlinit »Gazeta« şeaptezeci de ani. Preţul în comerciu e 1 cor. 50 bani şi venitul curat este destinat pentru fondul jurnaliştilor români. *Din nici o casă românească să nu lipsească acest*

---

strună, dacă a fost chibzuială. Treizeci de lei nu se iau din drum, cu această sumă un ţăran îşi prinde multe nevoi. De aceea înfloreşte gospodoria lui Constantin Enache, casa şi ograda îi sunt pline de toate ca un stup şi nu-i lipseşte banul din pungă niciodată în vreme ce Ştefan Olaru îi duce dorul şi prin gospodăria lui bate vântul cum s'ar zice, pe lângă dânsul femeia şi copii îndură nevoile şi mizeria.

II.

Nu cred că fac un rău, dacă voiu căuta să termin povestirea mea cu cele ce am văzut şi la casa şi gospodăria lui Stefan Olaru, om cuprins de viciul beţiei, leneş şi rău de lucru, ca mulţi alţii, pentrucă, cine are ochi de văzut să vadă şi urechi de auzit să audă.

Ogradă mare şi spaţioasă şi a lui Ştefan Olaru ca şi a lui Constantin Enache, dar par'că plânge când te uiţi la ea; te loveşte un fel de jale, privind-o. Gardurile de jur împrejur stricate şi dărmate; ici şi colo câte un par şi numai spărturi, pe care vitele şi porcii din sat întră înlăuntru de strică totul şi se umbresc de arşiţa soarelui prin spinii, buruenile şi bălăriile de prin ogradă, mai înalte ca omul. Casa ca vai de ea şi dânsa! Negrijită, cu prispele văzute şi cu geamurile dela ferestre mai toate stricate, iar în locul lor, puse câte o perină din care curgeau penele. Intr'o parte a ogrăzei am văzut un fel de poiată desvălită şi cu leaţurile rupte. Alăturea cu poiata sta carul hârbuit ca vai de el; când clătinai o roată suna a doage din cauza soarelui, vântului şi a ploaiei. Mai la o parte am văzut o sanie de boi, cu tălpile de jumătate vârâte în pământ, cred că o fi fost putrede din cauză, că cum e cam costişă în ogradă, tot malul adus de apă din deal la vale, în timpul ploilor de vară, s'a oprit în sanie. Câteva păsări ce scurmau pe dinaintea casei şedeau sburlite şi sgrebulite; se cunoşteau că duc dorul grăunţelor. Grădina din dosul casei fără zare de gard, numai urmele parelor se mai cunoşteau. Sărmanii pomi puşi de bătrâni, cu crengile rupte de copiii din sat, de pe vremea poamelor coapte, par'că voia să-ţi spună că ar fi fost mult mai bine pentru ei, dacă periau de pe timpul sădirei, decât să ajungă zilele acestea, atât de triste şi de amară. Copiii, nevasta şi toţi ai casei, îmbrăcaţi cu haine rupte şi sdrenţoase făcute din materii putrede de pe la jidani.

Pe cât ţi-e de drag să te uiţi la gospodăria lui Constantin Enache şi să stai de vorbă cu dânsul, fiind om cu mintea întreagă, om care-şi dă samă, că Dumnezeu l-a făcut să fie stăpân peste tot pământul şi pe toate cele ce sunt pe dânsul, pe atâta îţi vine de greu şi de rău, să o priveşti pe a lui Ştefan Olaru şi nici nu-ţi vine să mai vorbeşti cu dânsul, mai ales când îi beat şi se uită cu ochii ceia a lui, tulburi şi roşi ca sângele; având faţa speriată şi învăpăiată şi cu balele la gură ca la câinii turbaţi.

— Oare nu-i tot om şi om!!... Nu trăesc tot în acelaş sat?... Nu se adapă la aceleaşi izvoare de avuţie? Nu-i tot acelaşi Dumnezeu şi pentru unul şi pentru altul?... De ce unul are şi altul n'are?... Şi unde mai pui, că Stefan Olaru are o falce şi jumătate de pământ rămasă dela părinţi, pe când Constantin Enache n'a apucat decât douăzeci de prăjini, căci au fost mulţi fraţi. La ce nu se potrivesc?...

— Nu se potrivesc la minte.

Iată la ce duce silinţa, hărnicia, economia, munca cinstită şi chibzuită pe omul lipsit de viciuri, cum e Constantin Enache şi mulţi alţii ca dânsul şi la ce duce beţia, lenea şi alte moravuri rele şi uricioase pe cei care sunt cuprinşi de ele, cum e Stefan Olaru şi toţi acei care-s ca dânsul.

Cea mai frumoasă viaţă şi cel mai fericit traiu nu-l poate avea decât ţăranul muncitor de pământ dacă-i om deştept şi ştie să se folosească de mintea şi de puterea lui, pentru a se folosi de bogăţiile pământului.

Să căutăm a ne folosi de tot ce e bun şi să ne silim a ne feri şi a înlătura tot ce e rău şi tot ce duce pe om la mizerie şi la sărăcie, trecându-l dela o vreme în rândul dobitoacelor.

Mânia.

Nimic nu e pe lume mai primejdios decât omul în mânie, fiindcă în starea asta îi lipseşte judecata limpede. Omul la mânie cade în nebunie, zice proverbul poporului. Câte fapte n'au făcut adeseori oamenii mânioşi, fapte cari au avut ca urmare nenorocirea pe viaţă şi a altora. Imi aduc aminte de o întâmplare pe care o povesteau gazetele noastre, petrecută într'un sat undeva în Muntenia. Un sătean îşi vânduse boii şi, în loc să-şi pue banii, toţi în hârtii, într'un loc adăpostit, i-a lăsat pe brâul ferestrei. Un copil ce-l avea, de vr'o trei-patru ani, a dat de bani şi a început să se joace cu ei. Când a întrat săteanul după o vreme în casă, a văzut pe lângă copil mici bucăţele de hârtie şi cu spaimă a constatat că bietul copil rupsese hârtiile. Cuprins de mânie, tatăl a târit după

număr, care este o adevărată mândrie a noastră. Se poate comanda şi prin administraţia ziarului nostru«.

„Telegraful Român“ :

»Numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei« a apărut şi s'a trimis tuturor abonenţilor. *E un op voluminos, de 132 pagini, cu un cuprins bogat şi de mare preţ, cu număroase ilustraţiuni şi facsimile.* Invălitoarea ne arată în miniatură primul număr al »Gazetei« apărut în 12 Martie v. 1838, şi ultima pagină a numărului jubilar o împodobeşte numărul din 12 Martie v. 1908 al »Gazetei«. Indemnăm pe toţi cărturarii noştri să-şi procure acest număr jubilar al »Gazetei«, care se vinde în favorul fondului pentru ajutorarea gazetarilor români dela noi«.

In *„Lupta“* de eri d-l Lucian *Bolcaş* scrie din incidentul apariţiei numărului nostru jubilar un însufleţit articol, din care reproducem următoarele părţi :

»Ca un sol al sărbătorii consfinţite prin jertfe de muncă şi suferinţi primim de mult aşteptatul număr jubilar al »Gazetei Transilvaniei« la împlinirea alor 70 ani dela înfiinţare...

»Ca o oglindă curată a vremilor trecute şi a celor de faţă, cu toate puterile noastre puţine, cu toate străduinţele neastâmpărate, cu toate primejdiile şi prigonirile — ne stă înainte numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei« care numără 70 de ani.

»Cu la un exemplu viu privim la activitatea de 70 de ani a »Gazetei Transilvaniei« ca la un îndemn încurajator, dar şi ca la un memento grav : staţi tineri luptători şi vă măsuraţi puterile mai înainte de a vă arunca în rândurile luptei ! Veţi avea voi acea tărie a credinţei, acea stăruinţă în lucrare, acea hotărâre spre o jertfă ce nu cunoaşte stavilă, pe care fii de grăniţeri — adevăraţi grăniţeri ai neamului şi dânşii — au dus'o de pe dealul Gherşei şi au plămădit'o sub stâncile Tâmpei ?

»Momentul acesta, care vesteşte stăruinţa glorioasă a unei familii însufleţite în fruntea luptelor neamului nostru, e însă un moment nu numai al acelei familii şi al bunilor şi însufleţiţilor ei tovarăşi de luptă — ci momentul acesta mai vesteşte şi multa putere de viaţă ce e sălăşluită în vinele naţiunei noastre«.

„Voinţa Naţională“ (Bucureşti) :

»Primim la redacţie numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei« din Braşov scos cu prilejul împlinirei a 70 de ani dela apariţia primului număr. »Număr jubilar«, — e un mod de a vorbi. De fapt este vorba de un volum luxos de aproape 150 de pagini, tipărit pe hârtie velină Coperta foarte reuşită, cuprinde clişeul în miniatură al primului număr din »Gazeta de Transilvania« apărut la 12 Martie 1838 şi tipărit cu litere cirilice, precum şi numărul dela 12 Martie 1908. Volumul cuprinde o privire istorică, asupra activităţei atât de lungă şi de bogată în fapte a conducătorilor »Gazetei«, portretele şi biografiile oamenilor de seamă a Românilor de peste munţi şi nenumăratele adrese de felicitare primite la redacţia »Gazetei« din toate părţile locuite de Români. Vom face pe larg o dare de seamă asupra acestei lucrări, într'unul din numerele noastre viitoare«.

„Dimineaţa“ (Bucureşti) :

»Am primit la redacţie numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei«. Numărul în chestiune e un adevărat volum, de 132 pagini în quarto, bogat în fotografii, ce reprezintă pagini din numerile vechi ale acestei gazete, fotografiile întemeietorilor şi ale celor ce au condus'o în urmă, cât şi ale celor cari au colaborat până în prezent. Atât din Transilvania din regat, cât şi din toate ţările locuite de români, d-l Mureşianu a primit număroase felicitări pentru jubileul în chestiune; multe din aceste felicitări sunt reproduse. Vom avea însă ocaziunea să vorbim în curând mai pe larg de acest număr jubiiar, care nu interesează numai presa românească de peste munţi, ci întreaga presă românească de pretutindeni.«

Din Budapesta ni se scrie : La timpul său v'aţi ocupat pe larg cu afacerea d-lui dep. Dr. *Maniu*, care fusese tras la răspundere de către biroul camerei advocaţilor din Cluj, *fiindcă a folosit plicuri cu inscripţie românească.* De asemenea ştiţi că d-l dep. Maniu a primit din partea camerei drept „pedeapsă“ un dorgatoriu, pe motiv că prin folosirea plicurilor cu inscripţie românească a „demonstrat contra limbei statului“. In contra acestei „sentinţe“ d-l Dr. Maniu a apelat la curtea de cassaţie din Budapesta — care a confirmat sentinţa camerei advocaţilor.

Nici că se putea altfel!

v.

STIRILE ZILEI.

— 10 Iulie v.

Furtuni şi ruperi de nori. După o secetă de câteva săptămâni, când căldurile deveniseră aproape de nesuferit, de câteva zile au început ploile în toate părţile; nu numai în ţara noastră, ci şi cu deosebire în vestul Europei. La noi, în deosebi în comitatul Hunedoarei s'au deslănţuit furtuni grozave, cari au cauzat stricăciuni enorme, atât în bucate, cât şi în sate, stricând casele, ba nimicind pe alocurea drumurile şi liniile ferate.

Iată ştirile cele mai nouă despre ploi, grindină şi furtuni : Alaltăeri după amiazi a fost o rupere de nori uriaşă în întreg *comitatul Hunedoarei.* Apa, ce năvălea cu furie de pe munţi, a umflat aşa pe neaşteptate râul Streiu, încât revărsându-se a dus cu sine bucate şi fânul, adunate pe câmp, şi a stricat toate podurile. Atât în valea Streiului cât şi în jurul Haţegului au fost nimicite şinele trenului, aşa că comunicaţia este deocamdată întreruptă. Drumurile sunt stricate cu desăvârşire. Lângă Haţeg potopul a spălat firăstrăul Peccol, al cărui inspector a fost îngropat sub ruine. Cadavrul a fost găsit eri. Tot acolo au fost duse de apă 25 case. In Sângeorghiul Streiului a fost asemenea mare potop, care a dus cu sine 40 vite ale satului. La şinele spălate de ploaie lucră neîntrerupt 500 lucrători, aşa că peste 2 zile, comunicaţia poate fi reluată.

Din *Arad* se anunţă, că acolo a fost asemenea mare furtună, împreunată cu grindină, pricinuind multe pagube.

La *Orşova* grindina de mărimea ouălor de găină şi porumb, a cauzat pagube în deosebi strugurilor.

In *Copşa* şi jur a bătut grindina, care a ţinut 10 minute, nimicind cu desăvârşire viile şi porumbul.

Tot asemenea din *Turda, Târgul-Mureşului*, din *Kecskemét* ş. a. ne vin ştiri despre furtuni şi grindini, cari au pricinuit pagube însemnate pretutindeni.

In Europa de vest s'a schimbat de asemenea timpul. Din *Zürich* se anunţă, că pe acolo *au căzut mari zăpezi.* Grosimea zăpezii, trece peste o jumătate metru. In *Vogezi*, precum se scrie din Strassburg, a ţinut ninsoarea vre-o 15 oare, neîntrerupt. — In părţile nordice ale *Italiei* timpul este de câteva zile abnormal. Au fost ruperi mari de nori, cari au pricinuit prin singuraticele văi o mulţime de pagube. Printre munţi a căzut zăpadă. Timpul e rece.

Din *Bucureşti* de asemenea se anunţă, că prin multe locuri comunicaţia e întreruptă din cauza ploilor.

Cabulă de cifre în vieaţa lui Avram Iancu. Primim dela un amic al foaiei noastre următoarea notiţă interesantă: Se ştie că în viaţa multor oameni pare a avea un rost deosebit câte o cifră. Este ca o cabulă, care pare a stăpâni vieaţa şi moartea omului. E cunoscută cabula de 7 în istoria biblică, cabula n-rului 13 în istoria Franţei şi aşa mai departe. Cabula lui Avram Iancu, eroul din 1848, — lucru ciudat, — a fost tocmai cifra 48. Avram Iancu s'a născut la 1824, o cifră, care este divizibilă cu *48* (de $38 \times 48 = 1824$) ; anul cel mai memorabil al vieţii sale este anul 1848, (iarăşi *48* !) nu numai pentru rolul său istoric din acest an, ci şi pentru că în acest an ajunge Iancu în cumpăna vieţii, având 24 ani împliniţi şi având să trăiască încă 24 ani. Iancu de fapt moare în etate de *48* ani, la 1872 ; — iar anul morţii sale : 1872 iarăşi este divizibil cu *48* ; de $39 \times 48 = 1872$. — Cabula aceasta confirmă faptul, că Iancu şi 48 sunt noţiuni pe veci nedespărţite.

Dreptul disciplinar al învăţătorului. Curia din Budapesta, scrie »Tel. Rom.«, s'a ocupat de nou cu un caz, care interesează pe învăţătorii noştri. Un învăţător a bătut un copil în şcoală. Mama copilului l'a dat în judecată, şi judecătoria cercuală a pedepsit pe învăţătorul respectiv cu o amendă în bani de treizeci coroane. Invăţătorul a apelat şi tribunalul regesc l'a achitat. La cererea procurorului, curia s'a ocupat din oficiu cu afacerea şi a declarat, că tribunalul a greşit, când a achitat pe învăţătorul acuzat, fiindcă acestuia nu-i compete dreptul să bată elevii din şcoală.

Achitaţi. Pentru agitaţie săvârşită pe vremea alegerilor au fost improcesuaţi domnii : Dr. Iacob Hotăran advocat, Ioan Jercoşan preot şi George Roşu econom, pe cari tribunalul din Arad i-a aflat vinovaţi şi i-a pedepsit cu câte trei, respective două săptămâni temniţă de stat, dar tabla regească din Oradea-mare i-a achitat. Actul de afirmativă agitaţie a fost săvârşit pe vremea alegerii d-lui Dr. Stefan C. Pop ca deputat dietal în cercul electoral al Şiriei.

Logodnă. Virginia *Gall* şi Dr. Basiliu *Basiola* logodiţi. Arad-Cluj 20 Iulie 1908.

Felicitările noastre !

Direcţia Teatrului Naţional din Bucureşti a hotărât, precum ni se scrie, ca în stagiunea ce va începe la toamnă să se reprezinte următoarele piese: »Alt Heidelberg«, de Förster, tradusă de d. Ovid Densuşianu; »La femme de Claude«, de Dumas-fiul, tradusă de d. H. Lecca; »La idées de M-me Aubrey«, de Dumas-fiul, tradusă de d. general Bengescu-Dabija; »Maître Guérin«, de Emil Augier, tradusă de d. Brătescu-Voineşti; »La femme nue«, de Bataille, tradusă de d. G. Ranetti; »M-me Junger la Oestratt«, de Ibsen, tradusă de d. H. Frollo; »Der Teufel«, de Molnar, tradusă de d. P. Gusty; »L'amour veille«, tradusă de d. D. Anghel; »Egmont«, de Goethe, tradusă de d. St. O. Iosif (această piesă se va pune în scenă cu muzica de Beethoven); »Don Carlos«, de Schiller, tradusă de d. G. Coşbuc; »Un faliment«, de Björnson, tradusă de d. B. Hetrat; şi »*Mărul*«, piesă originală în 2 acte de d. Z. *Bârsan.*

Numire. Ni-se anunţă din Bucureşti, că d-nul *Sandu*, fost elev al şcoalei de agricultură dela Herăstrău şi diplomat al unei şcoale superioare de agricultură din Germania, a fost numit director al şcoalei de agricultură dela Herăstrău.

Grindină în mărimea nucilor. Din Bicaz-Dămuc ni se scrie: După o secetă îndelungată, cari aici pre munţi nu se prea întâmplă, în 15 l. c. st. n. între oarele 4 şi 5 p. m. s'a lăsat o ploaie şi preste comuna noastră Dămuc, care e situată în graniţa României — erumpând într'o grindină de mărimea nucilor care şi a 3 zi s'a mai văzut, şi care intro jumătate de oară a prefăcut în pământ păşiunea, fânaţul şi sămânătura de orzi de pe muntele numit »Asèu« proprietatea comunei Ciuc Mădăraş. Acest munte de veacuri e arândat de 43 locuitori români din comuna Dămuc, cari vara şi iarna trăesc cu vitele acolo, fiindcă numai din aceia se susţin. In urma ploaiei şi grindinei a esundat păraiele »Glodu«, şi Aseu, cari au înecat mai multe vite, şi au spălat şi înnecat târlele a mai multor oameni — cu nutremântul avut şi recvisitele de economie, fiindcă pe aicea numai în săptămâna curentă s'a început munca fânului.

Bicaz-dămuc la 18 Iulie 1908.

Demetriu Drăgan,
preot.

Cursul administrativ notarial din Târgul-Mureşului l'au absolvat în anul 1907/8 cu succes următorii tineri români : Gregoriu Cetean din Galda-de-jos, Ioan Cioran din Branicica, Aurel Cantor din Căciulata, Ioan Giurcoiu din Răşinari, Ioan Mafteiu din Paloş, Iuliu Marcu din Oieşdea, Pavel Mioc din Berlişte, Gavriil Mureşianu din Spermezeu şi Augustin Pop din Câmpeni.

Cununie. D-nul *Ilie G. Furnică* şi d-şoara *Marina D. Tanislau* din Braşov, îşi vor serba cununia lor religioasă Dumінecă în 13 (26) Iulie a. c. la orele 12 din zi în biserica Sfintei Treimi de pe Tocile. Nuni : D-na Maria şi Ioan P. Spuderca.

Noul muzeu de istorie naturală din Bucureşti a fost vizitat Duminecă de peste 7500 de persoane. Acest muzeu, scrie »Ordinea«, în timp de o lună de zile, de când a fost deschis, şi până acuma a fost vizitat de peste 40.000 de persoane. El atrage admiraţia tuturor vizitatorilor şi este organizat după tipul muzeelor din Germania. D-l Dr. Antipa, directorul acestui muzeu, care va pleca zilele acestea în America, se va ocupa de cercetarea muzeelor americane.

Inteligenţa română din Ciachigârbău şi jur invită la Petrecerea cu dans ce se va aranja la 2 August st. n. 1908. în pavilonul de vară din grădina şcoalei confesionale gr. cat. din Csákigârbău în favorul bisericii gr. cat. Preţul întrărei: de persoană 2 cor., de familie până la 3 membri 4 cor., dela 3 membri în sus de fie-care persoană câte 1 cor, Inceputul la 7 oare sara: Ofertele şi suprasolvirile marinimoase se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Comitetul aranjator: Iovian Andreiu protop. preşedinte. Dr. Ioan Sliam adv. preşedinte. Paul Roşca protop. v. preşedinte. Vasiliu Popp protop. v. preşedinte. Victor Popp cand. adv. maiordom. Ioan Domşa Andreiu, preot secretar. Victor Varga preot, cassar, şi încă 23 membri în comitetul aranjator.

Odăi de închiriat în villa Kertsch cu preţuri moderate, pe zi, săptămână sau lună (parte din ele nou mobilate). Fiecare odaie cu vedere pe promenadă, unde este muzică mai în fie-care zi. Serviciul şi curăţenia exemplare.

Rectificare. In numărul poporal trecut, s'a strecurat la rubrica : *Act de mulţămită*, o eroare. Pe pag. 5, şirul 39 de sus în jos, are să se cetească în loc de 657 coroane, 470·70 coroane

---

sine pe copil în curte, i-a pus mânile pe un lemn şi cu toporul i le-a tăiat pe-amândouă din încheietura palmelor. La ţipetele copilului a alergat mamă-sa şi când a văzut sângele şi pe copil leşinat şi fără mâni, a înebunit de groază. Bărbatul, după câteva clipite şi-a venit în fire şi cunoscându-şi păcatul şi văzându-şi şi copilul mort şi nevasta nebună, a intrat într'o poiată şi s'a spânzurat. In faptul acesta, negreşit, cauza cea dintâi a fost nesocotinţa săteanului, să-şi lase banii ori şi unde. Dar cauza cea mare a nenorocirii a fost turbata mânie a lui. Şi mai citisem un caz, întâmplat tot la noi şi povestit de gazete, cum un sătean înfuriindu-se pentru nimica toată, dintr'o neinţelegere cu nevastă-sa, a luat puşca din cuiu şi şi-a ucis soţia cu un glonte, apoi de teamă şi de desnădejde şi-a aprins casa şi s'a spânzurat şi el. Şi avea trei copii mici, pe care într'o năvală de mânie i-a făcut orfani de amândoi părinţii, le-a aprins şi căscioara, ca să rămâe pe drumuri.

Dar chiar dacă în mânie omul nu face rău altora, îşi face sie-şi totdeauna, pentrucă mânia când năvăleşte de-odată pe om cu toată puterea ei, îi poate pricinul moartea. Câţi oameni n'au murit trăzniţi în accese de furie! In istorie se povestesc multe cazuri de acestea. Impăratul Romei, Nerva, acel care a luat copil de sufiet pe Traian şi l-a făcut urmaş al său în scaunul împărăţiei, era un bătrân bun şi blând de altfel, dar se mânia lesne, fără însă a face vr'un rău cuiva. Şi tocmai din mânie a murit, căci într'o zi văzând fără veste în faţa sa pe un senator care-l insultase, atâta mânie l'a năpădit, că a căzut jos fără suflare. Alt împărat roman, Valetian, a murit tot într'o mânie ce l-a cuprins, auzind de biruinţele Germanilor. Un vestit doctor rus, Rogianowsky, văzând la o operaţie pe un asistent al său că umblă neîndemănatic cu cuţitul, s'a mâniat aşa de tare că a căzut grămadă mort. Şi faimosul chirurg englez Sir Iohn Hunter a murit tot din cauza mâniei.

Insumi eu am văzut într'un oraş din Germania murind trăznit în faţa mea, un bărbat tânăr, din cauza mâniei. Era însurat de curând şi călătoria cu soţia sa ; iar mânia l-a apucat pentru întârzierea chelnerului de a-i aduce o mâncare comandată. Adevărat e că-l amânase prea mult chelnerul, şi când la observaţia lui, chelnerul i-a răspuns cam batjocuritor, el s'a ridicat furios, cred că cu gândul să pălmuiască pe chelner, dar abia s'a repezit în sus, când a căzut ca un buştean sub masă.

Mânia, fireşte, nu aduce totdeauna moarte, dar totdeauna pricinueşte vr'un rău şi produce tulburări mari în organismul nostru.

De multe ori ne vatămă sănătatea ; mulţi din mânie capătă damblale, alţii se îmbolnăvesc de alte boale. Mânia mai ales pe vremea când eşti la masă, produce serioase boale de stomac, şi în cel mai bun caz îţi pierde cu totul pofta de mâncare.

Astfel mânia aduce omului mânios multă vătămare a sănătăţii, şi e deci în interesul sănătăţi sale proprii ca omul să nu se mânie. Că mânia e o pornire naturală a oricărui om, o pornire înăscută, asta nu e o scuză, căci fiecare om are minte şi atârnă de el să-şi domolească şi să-şi ţie în frâu mânia. Nu e scuză că ai făcut ceea şi ceea în mânie, câtă vreme ai judecată peste care poţi fi stăpân : sunt, adevărat, şi oameni cari nu se pot stăpâni, dar virtutea cea mare este tocmai obicinuirea de a se stăpâni.

G. Coşbuc.

Centenarul locomotivei. Zilele acestea se sărbătoreşte în Londra cu deosebită solemnitate împlinirea sutei de ani dela construirea primei locomotive. Şi cu acest prilej se dau la iveală o mulţime de lucruri privitoare la chipul cum poporul privea această supremă manifestare a puterii, cu care omul stăpâneşte firea. Inginerul, care a fabricat locomotiva cea dintâi, numai cu mare greutate a putut căpăta libertatea de a face experienţe cu invenţia lui. Cestiunea s'a discutat în parlament, a fost respinsă la început cu majoritate orice experienţă cu o maşină atât de periculoasă. In sfârşit omul a căpătat libertatea de acţiune. Poporul însă s'a înspăimântat, când a zărit monstrul cu gura vărsătoare de foc. Apoi fabrica lui Tomerson în care se fabricau locomotivele, a fost asediată de ţăranii îngroziţi. Armata a trebuit să vină în ajutor fabricantului ca să l pună la adăpost de furia mulţimei. Apoi vine epoca triumfului. Drumul de fer e îndrăgit de toţi. Monstrul cu ochi şi gură de foc poartă cu iuţeala fulgerului lumea străbătând spaţii neînchipuite. Şi aşa astăzi aceiaşi lume, care se speria la început de o iventţie prea mare, sărbătoreşte cum se cuvine puterile monstrului, care face atâtea servicii omenirei.

O întrecere cu baloanele. Zilele trecute s'au ţinut în Chicago întrecerile cu balonul anunţate cu săptămâni înainte şi la cari lumea iubitoare de sport, s'a pregătit de luni de zile. Intrecerile însă, s'au ilustrat prin catastrofe senzaţionale. Balonul aeronautului Müller în urma unei vărsări de gaz a încetat să mai funcţioneze tocmai de-asupra lacului Michigan. Balonul s'a lăsat în jos aproape până la suprafaţa apei. In clipa aceasta de primejdie însă Müller a reuşit să taie funiile nacelei, care a căzut în apă, iar el cu servitorul său atârnând de capetele funiilor au plutit timp de două oare cu groaza morţii în suflet de-asupra apei, până ce au ajuns în sfârşit norocoşi la ţărm. Un alt balon îndată ce a trecut de oraşul Chicago a căzut în lacul Michigan, iar un al treilea a căzut în lacul Huron. Călătorii au fost scoşi din valuri de nişte luntraşi. Cei mai norocos a fost balonul italian San-Antonio, care după ce a parcurs o distanţă de 825 de mile englezeşti s'a lăsat pe pământ aproape de oraşul Fielding.

O carte de valoare.

— Urmare. —

Lucrarea dlui N. Pop are însă şi unele părţi slabe incomplete ca ori şi ce lucrare începătoare şi într'o materiă nouă. Am zice că prea s'a ţinut de tipicurile d-sale ungureşti — şi a neglijat pe cele româneşti şi săseşti cu totul. Intâi ar fi de dorit o mai largă descriere a speciei *Vitis vinifica* — apoi la cele noi americane să ne fi dat conturul foilor a 2—3 mai importante din ele, ca să le poată deosebi şi ţăranul simplu, ca atare după foi, ca să nu ia drept bani buni tot ce i se oferă. Apoi terenul desvoltat mai pe larg: ce este sol şi subsol şi părţile lor constitutive şi apoi rolul mare al varului sau calcei — căruia în timpul din urmă i se dă o foarte mare importanţă în agricultură în genere, — şi în viticultură în special, că la var se intrebinţează cutare viţă ca suport iar fără var altele. Apoi nedeterminarea bine a composiţiei terenului cu termini neursitaţi sau: puţin cunoscuţi: des teren *arenos* — cumva dela arenele române? în loc de *nisipos* — când în alt loc se vorbeşte de *nisip* »teren *humos*« un fel de amestecătură din mai multe elemente de culoare galbenă?? amestecat cu bucăţele de *sarea mâţei* (cretă). N'are de a face aci nic una nici alta. — Huma sau humus este pământul vegetal de culoare închisă neagră — ear în loess cu deosebire se află nodule sau concreţiuni de calce ori de margă iar nu de cretă. Pământul de vie să nu fie lutos, *trândos* sau *clicos* — probabil clisos compact. *Contrastă* (resistă) contra îngheţurilor — *locul* mort în loc de pământul mort scos din subsol la desfundat. *Locuri şesoase* în loc de şes sau locuri plane oble. *Holumb* în loc de spinare, muche. pământul *urlă* în jos în loc se macină, *cade*, terilor în loc de *teren* — *rădăcini de rouă* este neusitat la români, râturi şi livezi.

Factorul clima şi importanţa lui mare cu deosebire la vii, şi podgorii, situaţia şi poziţia locului, este aproape trecut cu totul cu vederea. Inclinaţia de 20⁰ mi se pare prea puţină pentru vii. Viile în terase şi pe lângă ziduri reuşesc foarte bine pe dealuri prăpăstioase.

Apoi la *desfundat* terenul pentru vie să ne fie dat şi una s'au 2 din casmalele speciale englezeşti, costul lor, şi durata şi costul desfundatului unui loc de un jugher ori hectar, şi câte viţe se pot pune la diferite distanţe şi în total cheltuielile la cât se urcă până la punerea unui jugher de vie oltoită pe rod?!

O greşală şi lacună mare vedem noi în eliminarea totală a speciilor indigene şi numirilor lor româneşti şi ne îmbată mai mult cu numirile *ungureşti* şi străine. De ce folos ne sunt nouă românilor soiurile de struguri cultivate în ţinutul Szegszárd bună oară şi Versetz, Biserica Albă unde sunt mai mult svabi şi sârbi ca cultivători de vii? Ridic aceasta chestiune cu deosebire, că suntem popor băştinaş de »moşteni din neam în neam« şi dintre dealuri nu ne au clătit din loc nici din Turcii şi nici tătarii. Am căzut în iobăgie şi urgie grea, dar din loc nu neam mişcat. Cultura viei totdeauna am avut şi desigur am avut şi speciile şi numirile noastre proprii, şi multe din poziiţile de frunte ale viilor au fost în posesiunea şi stăpânirea neîntreruptă a lor nostri. Oare să fi perdut noi numirile noastre neaoşe româneşti şi să fi adaptat altele pocite străine? Menţionez aci că un domn advocat din Sebeş, strein de neamul nostru, mi-a oferit mai în ceşti ani un escelent *vin de desert* de v'ro 5—6 ani, cumpărat dela un Român din Apoldul mic, dar tratat de dânsul. Câte vii la posiţiile cele mai bune nu au ajuns din mâna alor noştri, în a jidanilor, nemţilor şi ungurilor pe la Miniş, Lugoş în Transilvania după infinţarea şcoalelor speciale dela Miniş, Aiud şi aiurea din a noastră negrijă şi spre marea pagubă a poporului nostru întreg?!!

Găsesc în tesa de doctrat a dlui Ch. Drutan următoarele numiri românesci ca cultivate în România, însă cu sinonimele lor: Poama galbenă, Orangentraube-Narancs szölö, Poamă Titvă Kürbistraube. Poamă grasă, Poamă păsărească Vogeltraube sin. cu Poamă fetească-Mädchen sau Jungfertraube Leányka szöllö, Paserille blanche, Pomă plăvae Tamăiosă în Muntenia şi Busuioacă în Moldova Muşkat, şi Muscatellertraube. Tămăioasa şi Tămâioară cu Moldova Pomă Coarana Corna albă Cornelltraube, Crampaşie, Gordana, Gordină, Albişoară, Poamă Iordană Poamă creţă Poamă tirtiră, Poamă mustoasă, Razachie, Poamă Iordană; Ţiţa oii, Ţiţa vacei, Poamă roşie, Paomă roşie Poamă vulpe, Poamă neagră *cracăna*, Negru moale, Negru vârtos Poamă neagră păsărească, Poamă neagră moale Coarnă neagră, Merlească. Poamă neagră bulgară. bulg. Traube, Bolgár szöllö, pe la Mediaş în Transilvania. Oare noi în Transilvania, Bănat şi Ungaria să nu fie avut nici o singură numire românească?

Autorul cărţii ar face bine ca să ne dea la o nouă ediţie şi numirile proprii româneşti, şi alăturat o *hartă enologică* a ţinuturilor româneşti, cari produc vinuri de desert cu buchet, cari produc vinuri grele de masă şi cari vinuri uşoare ce nu se pot conserva timp îndelungat? Avem o mulţime de gări şi staţiuni pe lângă satele noastre cultivatoare de vii şi oraşe şi orăşele, unde s'ar desface cu bun preţ strugurii de masă la oraşe şi prin gări; autorul ar face un bun serviciu cultivatorilor nostri de vii arătând, cari sunt principalele varietăţi de *struguri de masă*, pe ce viţe se altoesc şi când se coc ele, fie indigene fie streine.

Ca să-i cerem să ne facă o statistică ori dare de seamă despre poziţiile cele mai bune de vii, care se află în mâna alor nostri şi câte au ajuns în mâna streinilor, aceea nu-i putem cere, şi trece peste puterile unui singur om. Poate ar fi de atribuţiunea şi chemarea unor trimişi anume, ca instructori conferenţiari etc. ca să cerceteze starea lor la faţa locului şi să dea poveţe şi instrucţiuni cu adevărat practice poporului cultivator.

In cea ce priveşte numirile străine franţuzeşti, nemţeşti, italieneşti, deşi este azi la modă aproape în toate ţările, totuşi o frână ar trebui pusă în adaptarea şi introducerea lor ca şi o mai bună scrutare obiectivă a celor indigene cari rentează şi cari nu. Nu sunt specialist în ale viticulturei, dar m'am dus pe 3 zile, la Sebeş, şi am stat vr'o 7 săptămâni pe loc, visitând grădini cu pomi fructiferi şi vii. De 2 ori m'am dus la Alba Iulia şi la Galda de jos, ca să văd reconstituirea viilor celebre de acolo şi mă voi duce earăşi, ca să visitez pe cea mai renumită din Ardeal. Dela Severin, unde ţăranii nostri trăesc într'o mizerie cumplită, dar mustul, de 4 zile era prea tare, de nu l'am putut bea 3 un pahar mic, nă făcea să mă întorc înapoi şi să alerg la Galda de jos ca să văd reuşita viilor baronului Kemény. Am văzut vii înfinţate din nou numai cu viţe indigene nealtoite, unde n'au fost vii niciodată şi am văzut viţe altoite pe suport american de toate soiurile până şi din cele mai fine. Ce să zic? Tot cele indigene par a prinde mai bine, a fi mai resistente în climatele noastre, producţiunea lor mai statornică şi recer mai puţine spese. Iordana sau Iordovanul Gornisul nostru să trăiască! Evident că nu toate merită a fi menţinute şi nu scot cheltuelile. Mare parte şi dintre viticultorii din România pe pe la Odobeşti, Buzău, Nicoreşti etc. se întorc la viţele încercate indigene, căci toamna negustorii ovrei nu le dau mai mult decât pentru cel indigen, deşi sunt mult mai pretenţioase şi delicate. Apoi nu ori cine este în stare, să ţină vinul de desert câte 4—6—10 ani, ca să iasă bine buchetul şi aroma la iveală. Eată de ce este de lipsă, cunoaşterea de aproape a varietăţilor indigene şi menţinerea lor altoindu le unde este de lipsă. Bordoul românesc a fost inlăturat pur şi simplu la espoziţia universală din Paris ca marfă de contrabandă. Despre isprăvile Serviciului viticol român, care a împănat dealurile şi podgoriile cele mai renumite ale Ţărei, Paraclisul Cotnarii şi altele unii cu cele franţuzesci Carbenet, Sauvignon, Bordeaux şi altele, le pot citi doritorii în broşura dlui T. Raica profesor la liceul din Ploeşti şi fost senator.

(Va urma.)

Internatul Vancean de fetiţe în Blaj.

Publicare de concurs

Până în ziua de 15 August n. a. c. se publică concurs pentru primirea în Internatul Vancean de fetiţe din Blaj. Condiţiile sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an şcolastic 280 cor. solvibile în două ori cel mult patru rate egale anticipative. Elevele, cari vor învăţa limba franceză ori muzica instrumentală, vor solvi separat unele taxe moderate. Separat are să se plătească şi didactrul de 6 cor. 60 fil. pentru elevele din clasele elementare şi de 12 cor. 60 fil. pentru cele din clasele civile.

2. Fiindcă elevele vor avea, să poarte vesminte uniforme, se vor solvi pentru acestea 30—38 cor. după vârsta fieşte căreia. Uniforma aceasta constă din două şurţe cu mâneci, două pălării, — una de iarnă şi alta de vară, — şi din, o toaletă.

3. La întrarea în internat fieşte care elevă are să fie provăzută cu: 4 toalete simple, câteva şurţe, jachetă de iarnă şi primăvară, 1 năframă mare, 1 năframă mică şi 3 de cap, 6 cămeşi, 6 camisoane, 6 pantaloni, 6 fuste, 6 serviete, 18 batiste, 8 părechi de ciorapi, 2 părechi de papuci, 1 păreche de pantofi, 1 perie de dinţi, 1 perie de cap, 2 perii de încălţăminte, 1 plapomă, 2 pepteni, 1 ţol de lână, 2 perini, 4 feţe de pat, 4 feţe de perină, 2 cuverte de pat din giolgiu alb, 1 lighian de spălat, 6 ştergare, 4 ştergătoare de lighian, 1 ţinătoare de săpun, 1 ulcea de tinichea şi tăcâm (lingură, furculiţă, cuţit şi linguriţă).

Pentru suma solvită fieşte care elevă va primi:

1. Instrucţie în studiile prescrise pe clasele I—IV elementare şi I—IV civile, educaţie religioasă-morală şi deprinderi în conversaţie maghiară şi germână.

1. Locuinţă în etajul institului în sale mari, sănătoase şi luminoase, provăzute cu mobiliarul de lipsă.

3. Vipt întreg şi anume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amiazi 3 plese, în Dumineci şi sărbători 4 plese,' c) la cină 2 plese. Pachete de ale mâncării se permite elevelor, să primească numai la sărbătorile Naşterii Domnului şi ale Paştilor.

4. Spălat, luminat şi încălzit. In fieşte care lună elevele vor lua câte o bae.

5. Instrucţie practică în cele economice, întru cât instrucţia de sub 1 lasă răgaz.

La cererile pentru primire au să se alăture: estras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare şi revaccinare.

Rugările pentru primire au să se înainteze Preaveneratului Conzistor mitropolitan din Blaj, alăturându-se la fieşte care o marcă postală de 45 fil. pentru spedarea francată a rezoluţiei. Dela rugarea pentru primire nu sunt dispensate nici elevele, cari au mai fost în Internat.

Blaj, în 1 Iulie 1908.

Direcţiunea internatului Vancean de fetiţe.

Numărul jubilar al „Gazetei“ se va expedia numai până la finele lunei *Iulie* stil v. cu preţurile stabilite pentru abonaţi şi neabonaţi. De aceea Domnii, cari voesc să'l aibă, să bine voiască a grăbi cu trimiterea preţului. Venitul curat al numărului jubilar să ştie că e destinat pentru fondul jubilar.

Tovărăşia „Mugurul“.

In unul din numerii trecuţi al acestei preţuite foi am făcut amintire despre tovărăşia economică-comercială »Mugurul« din Ibaşfalău, care urmăreşte înălţătorul scop de a veni în ajutor poporului, în special membrilor săi, cu sfatul, cu pilda bună şi după putinţă şi cu sprijin material, înălţând prin aceasta bunăstarea lor materială şi culturală, şiam promis, că voiu mai reveni. Şi fiindcă aceasta tovărăşie doreşte numai şi numai bunăstarea poporului nostru, eată-mă din nou pe lucru, căci aşi dori ca sămânţa aruncată de Mugurul să prindă adânci rădăcini în inimile noastre organizându ne pe terenul economic-comercial, ca astfel mai fără greutate şi în timpuri grele dar şi bune să ne putem opune concurenţei nemiloase, care, numai să poată, te ruinează fără nici o milă sau cruţare.

Dacă s'ar pune cineva să scrie toate năcazurile, cari ajung pe econom, fără exagerare putem să afirmăm, că de ar scrie coli întregi şi nu le-ar isprăvi, căci odată sunt ploi prea multe, altădată bântue seceta, uneori bate grindina, de alteori cade bruma la timp nepotrivit, boale şi moarte în animale, dări grele, focuri şi o miie şi o sută de primejdii, cari îl pot ajunge, când nici nu se gândeşte, cu un cuvânt pentru plugar rar să întâmplă un an întru toate bun, ori doar nici odată.

Şi apoi dacă e vorba ca şi plugarul să înainteze avem lipsă de-o activitate generală, de o aplicare de întrunire, de un spirit întreprinzător, o dorinţă mare de fier de a lucra, cruţare şi purtare trezvie.

Căutând la economii noştri vedem, că virtuţile acestea să află la cei mai mulţi, ba pe ici-colea să şi manifestă, greşala e numai, că nu se cultivă regulat şi nu sunt statornice, din care pricină apoi isvorăsc cele mai multe rele, năcazuri, cari ajung pe sărmanul econom.

Ca să punem stavilă acestor năcazuri, datorinţa noastră a tuturora este, că ori cât de grele sunt timpurile prin, cari străbatem şi ori câte piedeci ne sunt puse în cale, să căutăm unde zace răul şi să-l lecuim.

Mântuirea noastră însă, cari ne luptăm cu o mulţime de neajunsuri, cari văzând cu ochii sărăcim, să poate ajunge numai prin unirea puterilor, organizându-ne, însoţindu-ne.

Puterea de lucrare a însoţirilor ne-o descopere chiar şi natura, căci privind la singuraticele albine le aflăm cât să poate de slabe şi lucrul cărora abia să poate lua în socoteală, prin unire însă isprăvesc adeseori lucruri aşa de mari, că pun în uimire chiar şi pe omul cel mai înţelept.

Pe temeiul acestor gânduri mari, însoţirea »Mugurul«, care e bazată pe legea cemercială, are de scop promovarea intereselor economice şi comerciale ale poporului român şi în deosebi ale membrilor ei spre ajungerea cărora însoţirea se va îngriji, ca prin prelegeri poporale şi prin instrucţiuni date de oamenii ei specialişti şi de membrii ei de încredere de pe la sate, poporul să-şi câştige toate cunoştinţele ce se recer la înaintarea sa materială. In aceasta privinţă tovărăşia va scoate cu timpul şi un supliment cu numele »Mugurul« la una dintre foile noastre, eventual va înfiinţa organul său propriu sau an de an va tipări călindarul »Mugurului«, cuprinzând cele mai practice îndrumări economice-comerciale.

Intru cât vor permite împrejurările, însoţirea »Mugurul« va înfiinţa magazine

sau depozite menite a aduna cele mai bune săminţe de nutreţe măiestrite, cânepă italiană, trifoiu, luţernă, napi ş. a., cari vor fi distribuite membrilor ei cu preţuri moderate şi cu înlesniri de plată.

Se vor procura pe sama însoţirei vite de cea mai bună rasă şi se vor face toate înlesnirile pentru membrii de a cumpăra asemenea vite.

Se va lucra din toate puterile pentru introducerea maşinilor şi instrumentelor agricole cele mai nouă şi mai practice cu cele mai mici preţuri posibile, ba mai târziu, când tovărăşia prosperează, va împărţi pe rând acestea lucruri membrilor săi, pe un preţ bagatel sau chiar şi gratuit. Pildă bună avem statele unite din America, unde să întrebuinţează maşini chiar şi în moşioarele celea mai mici.

Suntem pătrunşi de adevărul, că cauza principală a sărăciei noastre e scăderea preţurilor, în contra căreia n'avem alt leac decât îndoirea sau întreirea producerei prin agricultura ştientifică a ogoarelor noastre ca să putem concura cu ţările producătoare de cereale.

Tovărăşia »Mugurul« va pune un pond deosebit pe alcătuirea de bănci săteşti sistem »Raifeisen« din venitele cărora se vor ajuta biserica şi şcoala. Asemenea se va urma şi cu alcătuirea de lăptării sau untării naţionale.

Insoţirea va mijloci şi asigurarea de vite la reuniunea pentru asigurarea de vite din Orăştie.

An de an se vor ţinea întruniri agricole pe sate pentru luminarea şi înaintarea poporului, cu care prilej membrilor reuniunei se vor împărţi diferiţi pomi oltuiţi, calitatea cea mai nobilă.

»Murgul« va mai mijloci arendări şi esarendări şi parcelare de moşii, esploatare de păduri, cu un cuvânt va esploata orice teren economic ori comercial pe care tovărăşia îl va afla cu scop. Cu deschilinire să va ocupa cu producerea şi vinderea de oltoaie de viţă de vie, pentruca poporul Român să şi reînoiască iarăş viile pustiite de filoxeră, recâştigându-şi astfel venitul de căpetenie de odinioară.

Altoaie de viţă de vie deja în aceasta toamnă să pot procura. Cei interesaţi să se adreseze deadreptul domnului advocat *Dr. Alexandru Morariu* în Ibaşfalău (Erzsébetváros) şi după cum să poate prevedea comandele fiind multe, membrii tovărăşiei ar fi bine să-şi facă de pe acuma socoteala şi comandele.

Întrucât priveşte administraţia tovărăşiei, pentru orientarea publicului, descriu cele următoare după ordinea deja statorită.

Insoţirea este condusă de:

a) *Adunarea generală*, care în tot anul va fi conchemată, până cel mult mijlocul lunei Mai în Ibaşfalău, ori alt loc designat de adunarea generală premergătoare. La adunarea generală fieşte care membru are drept de vorbit, drept de vot şi de a face propuneri.

Adunarea generală alege direcţiunea, comitetul de supraveghere, trage la răspundere pe acestea, ori le dă absolutoriul decide asupra împărţirei venitului curat., asupra eventualelor modificări a statutelor şi a tuturor afacerilor, cari nu sunt rezervate prin statute vre unui alt organ al însoţirei.

b) *Direcţiunea*, care să compune din 5—10 membrii, conduce afacerile însoţirei pe lângă responzabilitatea statorită de statute şi legea comercială, reprezintă însoţirea în toate afacerile ei

c) *Comitetul de supraveghere*, care constă din 5—10 membrii are dreptul şi datorinţa de a supraveghea activitatea însoţirei în toate ramurile ei, a controla cassa şi cărţile conduse de societate şi dacă ar afla neregularităţi a conchema adunarea generală.

Din venitul curat 60% stă la dispoziţia adunării generale, ear' 40% să alătură la fondul de reservă.

Aceia cari vor voi a-să înscrie de membrii ai tovărăşiei, dupăce aceasta îşi va fi format fonduri, trăbue să plătească la fondul de reservă, după fiecare cvotă de 10 coroane ca adaus suma corăspunzătoare proporţiunei dintre fondurile şi suma cvotelor deja esistente.

Membii însoţirei »Mugurul« vor fi împărtăşiţi de favoruri faţă de membrii în toate afacerile ce le vor avea cu însoţirea.

Directiunea »Murgul« în toate comunele unde va avea membrii, dintre aceştia îşi va numi bărbaţi de încredere, cari să fie mijlocitori între tovărăşie şi aceia, cari nu voesc a să adresa în afacerile cu tovărăşia direct acesteia.

După toate acestea având în vedere, că pe terenul producerei altoilor de viţă de vie tovărăşia »Murgul« e şi singură tovărăşie românească, încheiu de astădată espunerea cu dorinţa, că e timpul suprem ca să nu ne mai lăsăm esploataţi şi pe terenul economic de străini, care teren e unica bază de existenţă a plugarilor noştri.

Mediaş 20 Iulie 1908.

Izidor Dopp.

NOU ABONAMENT LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Iulie st. v. 1908

se deschide nou abonament pe cuartalul trei al anului, la care învităm pe toţî amicii şi sprijinitorii foiei noastre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe şese lunî 12 coroane, pe trei lunî 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Abonamente numai la numĕrul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 corône, pe şese lunî 2 corône

ADMINISTRAŢIUNEA.

Condiţiuni de primire

în şcoala civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu şi în internatul aceleia.

In clasa I a şcoalei civile de fete se primesc eleve: *a)* care arată prin atestat de botez, că au împlinit cel puţin vârsta de 9 ani şi *b)* dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învăţământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

In celelalte clase ale şcoalei civile de fete se primesc eleve, care dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la şcoale de categoria şcoalei civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V ori VI dela şcoală elementară-poporală, primirea în oricare clasă a şcoalei civile, ce corăspunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui examen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral al şcoalei, în sensul ordinaţiunii ministerului regesc-ungar de culte şi instrucţie publică, dto 11 August 1887, Nr, 29,000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, care se inmatriculează întâia dată la şcoala noastră, au să producă atestat şcolar, atestat de botez şi certificat de revaccinare.

In cursul complementar (supletor), împreunat cu şcoala civilă de fete a Asociaţiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al şcoalei, se primesc eleve, cari au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi şi eleve, care au absolvat cu calculi buni numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani şi sunt împedecate a absolva cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul şcolar 1908/9 se pot face din 1—6 Septemvrie 1908 s. n.

Examenele de emendare, se ţin în 2 Septemvrie 1908 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele cari s'au anunţat la direcţiune.

In 3 Septemvrie 1908 st. n, la 8 ore a. m. se ţin examenele de primire, iar în 5 Septemvrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, şi pentru elevele, care se înscriu prima dată la această şcoală, o taxă de inmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeauna. Acelaş didactru e şi pentru elevele din cursul complementar.

Elevele care voiesc să fie primite în internat, fie eleve ale şcoalei civile, sau ale şcoalei elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunţate de timpuriu la direcţiunea şcoalei, înainte de începutul anului şcolar, pentruca să se poată face dispoziţiunile necesare.

Taxa internatului e 500 cor. pe an, în care se cuprinde şi didactrul, şi se plăteşte înainte lunar, în patru sau în două rate. Spesele pentru cărţile de învăţământ, pentru materialul de scris, desemn şi lucru de mână, se poartă separat, precum şi cheltuielile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în forte-piano şi în limba franceză.

Taxele pentru instrucţiune în forte-piano sunt de 2 categorii:

a) Pentru o elevă (singură), 2 ore pe săptămână, 18 cor.[1]) pe lună; pentru două eleve (împreună), 2 ore pe săptămână, 9 cor. pe lună de elevă;

b) Pentru o elevă (singură), 2 ore pe săptămână, 12 coroane pe lună de elevă; pentru două eleve (împreună) 2 ore pe săptămâni 6 coroane pe lună de elevă. Instrucţiunea din limba franceză, pe lună 2 cor. de elevă. Toate taxele se plătesc direcţiunii şcolare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul oraşului şi e provăzut cu apaduct, baie proprie şi lumină electrică, încât ofere cele mai bune condiţii igienice.

Elevele din internat, afară de şcoală, au în fiecare zi anumite ore de conversaţie în limba franceză, maghiară şi germană după trebuinţă. Pe lângă aceea ele se prepară şi învaţă lecţiunile sub conducerea directoarei, profesoarelor şi guvernantelor.

Elevele, care voiesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă, 4 ciarşafuri (lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi perie de dinţi, săpun şi 2 pepteni, care toate rămân proprietatea elevei. Pe lângă acestea rufele trebuincioase, câte ½ duzină din fiecare, două fuste de lustre (jupon) şi două de flanel, ciorapi, batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 umbrelă (cort) şi încălţămintea trebuincioasă. Cât pentru toalete ajunge o haină de vară şi una de iarnă. Aici vor primi în decursul anului o haină uniformă, două şurţe, o pălărie de vară şi una de iarnă, care vor costa peste tot cam 35—55 cor.

Dela direcţiunea şcoalei se poate primi prin poştă: »Statutul de organizare« şi »Regulamentul intern« al şcoalei, »Regulamentul pentru cursul complementar«, »Planul de învăţământ« şi »Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii şi de emendare«, à 20 bani exemplarul. De asemenea »Monografia« şcoalei à 2 cor. în care, pe lângă istoricul institutului, e descris edificiul şcoalei şi al internatului în toate amănuntele.

Sibiiu, în Iulie 1908.

Direcţiunea şcoalei.

1) Din care sumă 2 cor. pe lună se contează institutului, pentru susţinerea forte-pianelor în stare bună.

Convocare.

Membrii despărţământului VIII Deva al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ precum şi toţi aceia, cari doresc a deveni membrii „Asociaţiunei“ prin aceasta să învită la adunarea generală a despărţământului, ce să va ţinea Duminecă în 2 August s. n. 1908 înainte de amiazi la 10 oare în comuna Veţel.

Ordine de zi: 1. Deschiderea adunării prin directorul despărţământului. 2. Raportul secretarului despre activitatea comitetetului cercual dela ultima adunare generală. 3. Raportul cassarului. 4. Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea membrilor noi şi încassarea taxelor restante. 5. Alegerea unei comisiuni pentru controlarea raportului prezentat de notar şi cassar. 6. Cetirea dizertaţiunilor însinuate cu 24 oare mai înainte la directorul despărţământului. 7. Desbateri asupra propunerilor însinuate conform regulamentului. 8. Raportul comisiunilor de sub 4 şi 5. 9. Alegerea alor 2 delegaţi la adunarea generală din 6 August la Şimleul-Silvaniei. 10. Statorirea locului pentru ţinerea adunării generale proxime. 11. Dispoziţiuni pentru verificarea protocolului şi închiderea adunării.

Deva, la 19 Iulie 1908.

Dr. Virgil Olariu m p. director. *Alex. Moldovan* jun. secretar.

*

Adunarea generală a despărţământului XXV (M. Ludoşului) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convoacă în Mureş-Ludoş pe ziua de 2 August st. n. 1908 pe lângă următorul:

Program: 1. Deschiderea şedinţei prin presidiu la 5 oare d. a. în localul designat spre acel scop. 2. Raportul general despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală. 3. Raportul cassarului. 4. Alegerea unei comisjuni de alţi 3 membri pentru incassarea taxelor dela membrii vechi şi pentru înscrierea de membrii noi. 5. Alegerea unei comisiuni de alţi 3 membrii pentru examinarea rapoartelor de sub p. 2 şi 3. 6. Alte propuneri în interesul promovărei scopurilor „Asociaţiunei“ şi în special a despărţământului nostru. 7. Raportul comisiunilor alese sub p. 4 şi 5. 8. Alegerea biroului pe alţi trei ani. 9. Dispoziţiuni pentru autenticarea procesului verbal al acestei adunări. 10. Incheierea adunării.

Iclanziel, la 20 Iulie st. n. 1908.

Romul S. Orbean direct. Desp. *Dr. Ioan Oltean* secretar.

Cum să ne ajutăm în lipsa de nutreţ.

În urma secetei îndelungate din anul acesta pretutindeni s'a ivit o lipsă mare de nutreţ şi economii trebue să se gândească la timp cum să scoată vitele din iarnă. Acum când se ridică recolta de pe câmp, fără întârziere trebue să sămânăm aşa numitele plante de merişte, ca să putem da vitelor până toamna cât se poate mai târziu nutreţuri verzi şi să adunăm nutreţ pe iarnă. Astfel de nutreţuri, ce se pot cultiva în merişte şi se samănă acum în luna lui Iulie şi August sunt: moorul, mălaiul mărunt, muştariul, iarba ranei, sorgul şi orzul de toamnă cu mazere.

Moorul, de rând se samănă în merişte şi nu se dă vitelor verde, ci uscat în formă de fân. Indată ce am cosit grâul, orzul, săcara ori ovăsul, arăm pământul până la adâncime mijlocie (16 cm.) şi după ce am grăpat, îl sămânăm. Dacă îl sămânăm răsfirat, la un jugăr se recer 20—30 kg., iar dacă se samână rânduri cu intervale dela 12—13 cm., atunci se recer 15—25 kg. Moorul se desvoaltă în 70—80 de zile (2 luni şi ceva) aşa că moorul sămânat în Iulie, în Septemvrie se poate cosi, dacă după ce s'a sămânat, plouă odată sau de două ori. Cu cositul să nu ne grăbim, ci să aşteptăm până când i-se desvoaltă spicul deplin, căci esperienţa ne arată, că moorul cosit prea de timpuriu e mai păros decât cel cosit mai târziu şi astfel pe cel mai timpuriu vitele nu-l mănâncă aşa de bine ca pe cel mai târziu. Un juger poate face 15—20 măji metrice de fân şi în caz de lipsă se poate conserva peste iarnă asemenea cucuruzului verde prin aceea, că îl grămădim verde făcênd din el jiradă pentru a se încinta.

Meiul sau mălaiul mărunt este deasemenea o plantă care se desvoaltă repede şi se poate sămâna cu succes în merişte. De rând se samână pentru sămânţă, dar se samână şi cu scopul de a produce nutreţ verde. Dacă sămânăm resfirat cu mâna, la un juger se recer 20—30 de litre, iar dacă se samână în rânduri cu maşina şi adecă în rânduri cu intervale de 12—15 cm., atunci se recer pe un juger 12—18 litre.

Un juger produce 50—60 măji metrice de nutreţ verde sau 14—20 măji metrice de fên. Trebue să-l cosim atunci, când i-a dat spicul şi-l putem da vitelor verde ori uscat în formă de fân şi dacă din causa ploilor nu-l putem usca, îl punem verde în jiradă asemenea cucuruzului şi moorului. Dacă îl lăsăm de sămânţă, şi atunci paiele ne dau un nutreţ foarte bun.

Sorgul sau tătarul de asemenea se samână în merişte. De rând se samână pentru sămânţa lui. Insă se poate folosi şi de nutreţ verde, dar nu e bine să dăm vitelor prea mult, căci se bolnăvesc. Ce este de însemnat, că se face în orice fel de pământ şi creşte repede. Dacă se samână în Iulie, în Septemvrie înfloreşte şi se poate cosi, însă îl cosim înainte de a fi deplin în floare.

Mai bine facem, dacă îl sămânăm în amestec cu muştariu sau cu mălai mărunt.

Meriştea se ară până la adâncime mijlocie şi ne trebue 70—90 litre, dacă sămânăm resfirat, iar dacă

sămânăm în rânduri cu intervale de 19—28 cm., atunci ne trebue 50—60 de litre.

Pe un juger putem face 10—60 măji metrice de nutreţ verde.

Nu se poate da vitelou decât numai în amestec cu alte nutreţuri şi numai în cantitate mai mică.

Muştariul alb, se samănă de mult în Germania şi-l folosesc cu scopul de a-l da vacilor cu lapte şi-l samână primăvara sau vara. La noi pe timpul acesta suferă mult de purecí; însă dacă se samână la sfârşitul lui August sau la începutul lui Septemvrie, dacă timpul e cât decât favorabil, pe toamnă târziu putem avea o frumoasă cantitate de nutreţ verde, căci gerurile dacă nu sunt prea mari, le supoartă bine. Pe câmpia Ungariei arareori succede. Cu acest nutreţ putem ţinea vitele noastre până târziu toamna, cu el să încheie perioda nutreţurilor verzi, însă nu e bine să-l punem verde în jiradă cu scopul de a-l încintà, căci devine iute şi nu-l mâncă vitele. Se samănă la finea lui August sau la începutul lunei lui Septemvrie în rânduri cu intervale de 20—30 cm., ori se samănă resfirat. Dacă se samână resfirat la un juger ne trebue 15—18 kg. de sămânţă; iar dacă se samână în rânduri, atunci ne trebue 15—15 kg.

La 6—7 săptămâni, după ce l-am sămânat, se poate cosi şi poate da un juger 60—80 de măji metrice de nutreţ verde.

Iarba ranei sau *trifoiul galben*, un fel de trifoi sălbatic are avantagiul, că creşte în orice pământ, însă la secetă nu dă înainte, drept aceea să se samene în Septemvrie, când putem aştepta ploi. Mai vârtos îi prieşte pământul cel năsipos. La 7—8 săptămâni după ce le-am sămânat îl putem cosi.

Se poate sămâna în rânduri cu intervale de 11—13 cm., dar noi îl sămânăm resfirat. Dacă se samână în rânduri, la un juger se recer 9—12 kg.; iar dacă se samână resfirat, se recer 12—15 kgr. de sămânţă.

Afară de varietatea de rând mai este o varietate numită „gigantică“, dar aceasta e mai pretenţioasă în ce priveşte solul şi se recere mai multă sămânţă.

Se poate da vitelor verde ori uscată, ori că se poate pune verde în jiradă cu scopul de a se încinta. Pe un jugher putem face 25—35 măji metrice de nutreţ verde ori 8—15 măji metrice de fân. Nu supoartă gerul, drept aceea trebue să-l dăm vitelor ori să-l punem verde în jiradă înainte de ce cade bruma.

Amestecul de *mazere de primăvară* şi de *orz de toamnă* este asemenea potrivit pentru a-l da verde vitelor până toamna târziu şi dacă nu-l putem usca, îl putem pune verde în jiradă.

Acest amestesc se poate sămâna aşa, că la un jugher punem 1 hlitru de mazere de primăvară şi $^1/_2$ hlitru de orz de toamnă Sămânăm în Iulie ori în August în rânduri cu intervale de 20—27 cm. ori resfirat. După ce am sămânat trebue să grăpăm şi încă odată trebue să grăpăm după ce a răsărit. Dacă timpul e favorabil, în Noemvrie se poate cosi şi putem căpăta o cantitate mare de nutreţ; iar ceeace ne mai rămâne şi nu-l mai putem usca, îl punem verde în jiradă.

„Economia“.

Cum capătă copii diferite deprinderi rele.

(Din: „Le livre des mères“ de A. B.).

Câţi copii, atâtea caractere neasemănătoare între ele, atâtea firi deosebite, chiar în aceeaşi familie.

Acesta este faptul, din a cărui pricină se înmulţesc piedicile şi greşelile în educaţiune şi instrucţiune, pentru cari nu poţi avea reguli neschimbate: de oarece în acest meşteşug al creşterii copiilor întâlneşti la fiece pas câte o excepţiune, pe care trebuie să o biruești fără a stânjeni şi fără să laşi la o parte nici pe ceilalţi mulţi.

Printre copii se află unii, cari înclină spre bine; dar mai mulţi sunt împinşi cătră rău. Educaţiunea trebuie să întărească şi să cultive, să desăvârşească apucăturile celor dintâiu şi să înăbuşească pe cât va fi cu putinţă pornirile celorlalţi.

Aceasta este chemarea părinţilor, asupra cărora cade o mare răspundere făcându-se de bunăvoie sau nu, mijlocitorii cari îngăduiesc deprinderile rele ale copiilor lor, deprinderi ce mai pe urmă se prefac în patimi.

O cestiune atât de întinsă, atât de grea, care atinge pe rând misterele naturii omeneşti cu slăbiciunea, nestatornicia şi mai bine zis, nimicirea ei, ar cere o carte întreagă pentruca să poată fi pe deplin lămurită în toate amănuntele. Noi vom arăta doar câteva fapte; şi anume pe acelea cari ne par mai de folos, ca să le înfăţişăm şi pe cari taţii şi mamele vor putea să le mai întregească pe ici şi pe colo cu observaţiunile din experienţa lor şi să le ia ca mijloc şi ca ajutor pentru a cunoaşte pricina şi a altor deprinderi rele la copii, pe cari nu le arătăm noi aici.

I.

Care-i pricina că un copil înclină spre răutate (e câinos la suflet?).

a) Pricina acestei deprinderi rele trebueşte căutată în părinţi. Când aceştia se lasă ca să fie duşi în creşterea copiilor de o dragoste periculoasă, când arată unuia dintre copiii lor o îngăduinţă orbitoare şi o mai mare dragoste decât celorlalţi fraţi şi surori ale lui, aceşti părinţi nu numai că făptuesc o nedreptate, dar încă răspândesc, aduc de bunăvoia lor zizania, dezunirea, vrăjmăşia în casă, în familia lor, familie, care trebuie să fie locul sfânt al bunei înţelegeri, al dragostei şi al păcii. Dacă cel »mai mult iubit de părinţi« se întâmplă de cade într'o greşeală şi-şi capătă pe drept din partea cuiva o mustrare, o pedeapsă poate, ceilalţi fraţi ai lui nu mai pot de veselie şi de mulţumire, se bucură în ascuns, câteodată chiar pe faţă de suferinţa aceluia, în care ei văd un protivnic, un duşman mai degrabă, decât un frate.

b) Acest simţământ de bucurie răutăcioasă şi josnică, nu se va ivi niciodată între fraţi şi surori dacă părinţii ar fi nepărtinitori şi drepţi; cu alte cuvinte dacă aceştia nu vor face nici o deosebire între copii şi nu vor arăta mai multă dragoste unuia decât altuia.

c) Dela răutatea aceasta — răutate care-i face să se bucure pe socoteala şi în paguba celui părtinit mai mult de părinţi — fraţii şi surorile ajung cu înlesnire să vază aproape cu mulţumire sufletească buclucurile şi nenorocirile altuia, fără a mai ţine socoteală, dacă acesta mai face sau nu parte din familia lor. Şi aşa că răutatea căpătată în familie, se măreşte şi se întinde acum şi la societate.

II.

Prin ce şi cum se încurajează lenea la copii?

a) Printr'un somn prea îndelungat, somn care într'o măsură nechibzuită le poate uşor vătăma şi sănătatea.

b) Intrebuinţând drept înveliş în timpul somnului, prea multe saltele şi perne, pe cari dealtfel şi regulele de higienă le opresc ca primejdioase; dându-li-se nişte veşminte prea călduroase şi înconjurându-i cu îngrijiri prea la fiece pas, prin căutări afemeiate, aducătoare de moliciune.

c) Incărcându-le stomacul cu un nutriment prea substanţial, prea îmbelşugat.

d) Neglijind de a-i deprinde cu activitatea, cu mişcarea, cu lucrul.

e) Dându-le exemplu de trândăvie, de neorânduială ori neîngrijire complectă. In felul acesta ei vor fi foarte înclinaţi să imiteze ceeace văd, şi, crezându-se totodată îndreptăţiţi să urmeze felul de purtare al tatălui şi al mamei lor, nu arareori vor zice: »*Facem şi noi ca părinţii noştri!*«

(Va urma.)

ULTIME ŞTIRI.

Viena, 23 Iulie. Regele Eduard va sosi în ziua de 12 August la Ischl pentru a felicita pe împăratul Francisc Iosif, în mod oficial, căci vor asista şi ambasadorul Angliei la Viena şi cel austriac la Londra. Regele Eduard va rămânea 24 de ore la Ischl apoi va pleca la Marienbad.

Viena, 23 Iulie. „Neue Fr. Presse“ confirmă ştirea că la întrevederea dela Semering, s'a decis ca în luna Septemvrie să se reînceapă tratativele pentru încheierea convenţiei comerciale. Tratativele vor avea loc la Viena. „Neue Fr. Presse“ adaogă că nu este sigur dacă tratativele vor putea fi terminate încă în cursul anului curent. Ziarul arată, că România doreşte o redeschidere măcar parţială a graniţelor Austro-Ungariei. Cererea aceasta este combătută însă de agrarieni. E de sperat însă, că opunerea acestora în ce priveşte România, va fi mai puţin mare cum e împotriva Serbiei, aşa că înţelegerea are mari şanse a fi stabilită.

Carloviţ, 23 Iulie. Congresul bisercei sârbeşti pentru alegerea patriarhului acestei biserici e convocat pe ziua de 28 Iulie n. Partidul radical sârbesc a fost convocat pentru Luni la o şedinţă, în care se va nomina candidatul partidului.

Köln, 23 Iulie. Ziarul „Kölnische Zeitung“ află un amănunt important cu privire la călătoria la Atena şi Belgrad a ambasadorului turc din Paris, Munir-Paşa. Diplomatul turc a părăsit Atena şi a sosit eri la Belgrad, de unde va pleca în curând la Bucureşti. Unele cercuri bine informate cred a şti, că scopul călătoriei lui Munir-paşa este ca să propună *încheierea unei alianţe între Turcia, România, Serbia şi Grecia împotriva Bulgariei.*

Constantinopol, 23 Iulie. Călători sosiţi din Ueskiub anunţă că *Albanezii s'au revoltat.* Răscoala a fost organizată de agenţi străini, cari au povestit capilor albanezi tot felul de legende şi svonuri. Aşa, între altele, agenţii aceştia povestiră albanezilor, că un corp de armată austriac ar fi gata să între în Turcia şi să ocupe Albania. După cât pare, se spusese albanezilor că escursiunea de la Ueskiub a funcţionarilor căilor ferate austriace ar fi semnalul înaintărei trupelor austriace. In urma acestui fapt, douăzeci de mii de albanezi s'au adunat lângă mănăstirea Serisovici, împiedecând escursiunea şi alungând pe guvernatorul turc.

Berlin. 23 Iulie. Din Teheran se anunţă că o trupă de 700 de cavalerişti, dintre cari mulţi fuseseră bandiţi şi hoţi de codru, au plecat din ordinul şachului, la Tebris, pentru a înăbuşi revoluţia. La Tebris s'au ţinut discursuri aţâţătoare împotriva consulului rus.

Razim-Khan, comandantul trupelor din Tebris, a comunicat revoluţionarilor că dacă nu se predau până la oarele două va bombarda oraşul. Din cauză că revoluţionarii nu s'au predat, Rezim-Khan a ordonat bombardarea oraşului. Ordinul acesta s'a executat. *Oraşul a fost bombardat din două puncte.* La focurile tunurilor lui Rezim-Khan, revoluţionarii au răspuns cu focurile a două baterii de artilerie, cari sunt în mâna lor. A urmat o luptă crâncenă, care a durat până seara târziu. Revoluţionarii s'au văzut nevoiţi să se retragă în defensivă. Se crede că toţi revoluţionarii vor părăsi oraşul.

Roma, 23 Iulie. De Sâmbătă cad mereu ploi torenţiale. Strade întregi au fost prefăcute în canale. Fluviul Hisagno de lângă Genua a crescut cu cinci metri, revărsându-se pe o mare întindere. Număroase fabrici au fost distruse. La Berlinzona munţii sunt acoperiţi de zăpadă şi temperatura e friguroasă. La Verona plouă neîntrerupt de treizeci de ore; ploaia e torenţială.

Paris. 23 Iulie. Un tren de persoane a deraiat în apropiere de gara Savonnières. Mecanicul şi mulţi călători ai trenului au fost ucişi. Sunt o mulţime de răniţi. Din Tours a plecat un tren de ajutor la faţa locului. Cauzele deraierei sunt necunoscute.

Chicago, 23 Iulie. — Tribunalul Uniunei a cassat deciziunea din 3 August 1907, prin care Standard Oil Company fusese condamnată la o amendă de 29 milioane de dolari, pentru că primise sume de remiză din partea companiilor de căi ferate, şi a ordonat o nouă anchetă.

Constantinopol. 23 Iulie. Au fost arestaţi mai mulţi ofiţeri, cari se află în serviciul palatului, bănuiţi că s'ar fi asociat cu Izzet paşa pentru a sili pe sultan să abzică.

Magdeburg. 23 Iulie. „Magdeburger Zeitung“ află din Petersburg, că la ministerul de interne s'au descoperit mari fraude. Până acuma s'a constatat lipsa a 500,000 ruble. Un funcţionar sus pus, care e implicat în aceste fraude, a dispărut.

MULTE ŞI DE TOATE.

Tolstoy despre duel.

Ultimele dueluri din Rusia, din cari unele s'au sfârşit cu moartea duelanţilor, ca de ex. în cazul Manteuffel-Iossupov şi Napoleon Murat-Pion, au dat prilej lui Tolstoi să-şi dea părerea asupra duelului, rostindu-se cu hotărâre împotriva lui.

Iată cum s'a exprimat Tolstoi despre duel faţă de un amic al lui reîntors de curând dela moşia marelui scriitor rus:

»Nu e numai ridicol, ci şi îngrozitor ca oameni cu nume nepătat să se lupte în duel — şi aceasta cu atât mai mult că prea adese-ori nu există pricină de duel.,

Chiar în clipa după ofensă, de cele mai multe-ori înverşunarea dispare, iar înainte de duel lipseşte dorul de luptă din primul moment. Şi mulţi se duc pe terenul de luptă numai fiind-că duelul e un obiceiu încetăţenit şi nu se poate altminteri...

»Mi-aduc aminte cum am provocat eu la duel pe Turghenieff. Abia plecase cel pe care-l însărcinasem să provoace din parte-mi la duel pe Turghenieff, şi mă cuprinse o adâncă părere de rău de pasul meu grăbit. In sufletul meu nu mai simţiam nici o mânie împotriva lui Turghenieff; dimpotrivă, îi ertasem ofensa ce mi-o făcuse.

»A fost o fericire, că ne-am împăcat, căci ar fi fost îngrozitor, ca fiindu-ne sufletul cuprins de mâhnire şi părere de rău pentru pasul pripit ce-l făcusem, să mai stau cu pistolul în mână în faţa fostului meu prieten. Şi de o astfel de groază sunt cuprinşi aproape toţi duelanţii«.

*

Agricultura în Danemarca în cei din urmă 50 de ani.

Revista franceză »Société nationale d'agriculture« dela 10 Iunie 1908, zice »La Nature«, arată că Danemarca (cu mai puţin de două milioane de locuitori) are comerţ (import şi export întrunite) de peste o mie de milioane (un miliard). La 1901 a vândut peste graniţă 29.421 de cai, 122,666 capete de vite albe, 111 mil. de klgr. de carne, între care şi porci săraţi şi 79.400.000 klgr. de unt. După catagrafia din urmă Danemarca are 487.000 de cai, 1.840,000 de vite albe, 877.000 de oi, 1.457.000 de porci, 11.553.000 de găini. In 1906 a vândut peste graniţă 428 milioane de ouă. Intinderea pământului arat e de 2.858 366 hectare, iar 419,000 e pământ neroditor. Intinderea lucrată (337 de cultivatori la 1000 de hectare) se împarte: 41.5% cereale, hrişcă, mazere, măzeriche etc., 34.5% trifoiu şi livezi artificiale, 9% fânaţe naturale, 5% cartofi şi plante cu rădăcini hrănitoare, 3.2% nutreţ. — »Albina«.

*

Ora şul găinilor.

Revista franceză »Industrie laitère« spune că în California, la 75 de chilometri de San Francisco, e un oraş cu 6000 de locuitori, dar cu un milion de găini. E oraşul Petaluma. Toată bogăţia lor stă în găini. Fiecare familie ţine găini în găinării făcute cu miile pe coasta dealurilor vecine. Cei mai săraci au câteva duzini, dar bogaţii au până la 10,000 şi 15,000 de pasări de acestea.

O gospodărie model din Petaluma poate avea 100,000 de păsări. Au clocitoare şi coteţe deosebite pentru bolnave. In 1907 Petaluma a vândut 120 de milioane de ouă.

Domnii abonaţi, cari pe ziua de 1 Iulie v. nu şi-au reinoit încă abonamentul, să binevoiască a-l reînoi neamânat, ca să nu li-se întrerupă espedarea ziarului.

De azi începând nu vom mai espeda foaia celor ce nu şi-au reînoit abonamentul.

Administraţiunea
„Gazetei Transilvaniei".

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce

PUBLICAŢIUNE.

Casele fundaţiunei A. E. şi O. Buntoiu din Strada Prundului Nr. 39 şi 41 şi din Strada Barac Nr. 1 **sunt de închiriat** începând din 1 Octomvre 1908.

Braşov, în 8 Iulie 1908.

Eforia şcoalelor centrale gr. or. române din Braşov.

2—3.

R. Zl. 253/908.

Publicaţiune.

În urma concesiei comisiei de păduri a comitetului administrativ local sub Nr. 660/908 erd. alb se va da în arândă **Vineri în 24 Iulie a. c. la 10 oare a. m.** în cancelaria oficiului silvanal orăşenesc cu licitaţie **păşunitul** din următoarele culturi de pădure pe timpul din 1 August până în 31 Oct. a. c.

I. Revieru oraşului.

1. Cl. B. Secţ. 11, 12, 13 (Sterca Drester) pe 85—6 jug. cat.
2. Cl. C. III—1 Secţ. 3, 6 şi IV-26 (Susika) pe 84—8 jug. cat.

II. Revieru Timiş.

3. Gr. Száraz Tömös I. Secţ. 15—18 pe 434.08 jug. cat.
4. Ob. Szenesbérez II. Secţ. 70 pe 79.93 jug. cat.
5. Pferdsgraben II. Secţ. 90+98 pe 89.34 jug. cat.

Până la începutul licitaţiei orale să primesc şi oferte în scris timbrate cu 1 cor. şi cu vadiu de 10%.

Vadiu este a se depune pentru fie-care parte de pădure 30 cor. pentru toate 5 părţi 100 cor.

Păşunea de sub nr. 1—5 din părţile de pădure se licitează câteuna. Condiţiile se pot lua în vedere la subscrisa administratie.

Brassó, 15 Iulie 1908.

Administraţia pădurilor orăşeneşti din Timiş.

Din partea vicecomitelui comit. Brassó.

Nr. 7478/908.

Concurs.

Pentru întregirea postului de director de cancelarie la oficiul vicecomitelui precum şi pentru întregirea postului de director de cancelarie la sedria orfanală comitatensă, eventual şi pentru întregirea altor posturi ce vor reveni vacante prin întregirea posturilor de director şi cari posturi se întregesc prin denumire din partea Ilustrităţii Sale Dlui Comite Suprem, prin aceasta escriu Concurs şi provoc pe toţi aceia, cari ar voi a obţine oarecare din aceste posturi ca documentându-şi cvalificaţiunea conform §. 19, art. de lege I. din anul 1883 să-şi înainteze petiţiunile adresate către Ilustritatea Sa Comitele Suprem al comitatului Brassó şi instruate cu documentele necesare subscrisului vice comite cel mult până în 5 August a. c. deoarece petiţiunile ce vor sosi mai târziu, nu se vor mai lua în consideraţiune.

Emolumentele impreunate cu posturile de director sunt următoarele: Salariul fundamental de 2600 Cor. şi 560 Coroane bani pentru cuartir.

Suboficerii cari posed certificate de serviciu cari concurerză, sunt obligaţi a documenta că au cualificaţiunea prescrisă în §. mai sus deja citat, mai departe petiţiunile au ale înainta conform §-lui 8 art. de lege II. din anul 1873.

Brassó, în 14 Iulie 1908.

pentru vicecomitele
Dr. Aladár Semsey m. p.
pronotariu comit.

„ARMONIA",

cassă de economii în Cincul-mare (Nagssink)

Direcţiunea cassei de economii „Armonia" publică concurs pentru ocuparea postului de **practicant**, dotat cu:

1. salar anual de cor. 600.—;
2. cuartir în localul institutului;
3. lemnele necesare pentru încălzit;
4. 2% tantiemă din profitul curat.

Cei ce doresc a ocupa acest post, au să-şi trimită ofertele cel mult până în 27 Iulie st. n. a. c. şi *au să dovedească că au absolvat cu succes vre-o şcală comercială superioară.*

Postul este a se ocupa imediat după alegere.

Cincul mare, la 15 Iulie 1908

(2—1) Direcţiunea.

Nr. 294.—1908.
not.

Publicaţiune.

Comuna Oláhtyukos (com. Nagy-Küküllő) **dă spre edificare** casele comunale şi notariale în **30 August a. c.** la 10 oare a. m. în cancelaria comunală cu licitaţiune publică după planul şi preliminarul aprobat de viceşpanul comitatens sub numărul 8642/908, despre ceea-ce interesanţii cu acea să încunoştiinţează, că fără materialul (peatră, cărămidă, nisip, petriş şi var stins) preţul strigărei este 18062 cor. 38 fil., la care pret 10% momentan după liçitare are de ale depune întreprinzătoriul ca vadiu în bani ori în hârtie de valoare. Edificiul încă în anul curent are de a să isprăvi şi pune sub coperiş; ordinul d-lui Ministru de interne de sub numărul 83000—907 cu punctualitate are de a se ţinea. Contractul încheiat faţă de întreprinzător momentan, faţă de comună numai după aprobare este valabil. Comuna îşi susţine dreptul de a alege dintre întreprinzători. Planul şi preliminarul de edificat să poate vedea ori-când în cancelaria comunală, condiţiunile tot aci să pot şti. Edificiul are să fie cu etaj.

Oláh-tyukos, în 15 Iulie 1908.

George Taflan,
(240,1—1.) notar.

Nr. 91—908.

Publicaţiune.

Luni în 14(27) Iulie 1908 la 10 oare a. m. se va ţinea în cancelaria subsemnatei Eforii şcolare **licitaţiune minuendă** pentru darea în întreprindere a **betonărei întregului coridor, din etagiul prim al edificiului gimnazial gr. or. rom. din loc, şi înlocuirea treptelor deteriorate, ce duc în etagiul prim cu treptele bune din etagiul al 2-lea.**

Preţul strigărei e **K 3500·—** suma devizului, care se poate vedea în cancelaria Eforiei în fiecare zi în oarele de oficiu.

Să admit la licitaţiune şi oferte închise, cari să se prezinte cel mai târziu **Luni în 14(27) Iulie a. c. la 9 oare a. m. în cancelaria Eforiei.**

Concurenţii vor avea să depună vadiu de 10% din preţul de strigare.

Braşov, în 7(20) Iulie 1908.

Eforia şcoalelor centrale gr.-or. române din Braşov.
(3—3)

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.